

Sakārtosim savus zemes un meža īpašumus! Īpašumu apsaimniekošanu regulē daudzi normatīvie akti, kuru nezināšana neatbrīvo no atbildības.

Atgādinām svarīgākās normatīvo aktu prasības un terminus, kas būtu jāzina tiem zemes un mežu īpašniekiem, kas vēl nav paspējuši sakārtot savus īpašumus.

Zemes īpašniekiem līdz 2015. gadam jāpieņem svarīgs lēmums

No 2015.gada 1.janvāra, stājoties spēkā Meža likuma 3. panta 2.daļai, par meža likuma objektu tiks uzskatīta ne tikai meža zeme, bet arī citas zemes lietošanas kategorijas zeme 0,5 ha un lielākā platībā, uz kuras ir izveidojusies mežaudze, kurā koku vidējais augstums sasniedz vismaz 5 metrus, un kur mežaudzes šķērslaukums ir vienāds ar vai lielāks par mežaudzes minimālo šķērslaukumu.

Līdz tam šajās platībās kokus var cirst saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.309 „Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža”. Apsauguma novākšanai nav jāsaņem apliecinājums no Valsts meža dienesta (VMD). Lai kontroles institūcijām apliecinātu ārpus meža nocirstās koksnes izcelsmi, zemes īpašnieks aizpilda veidlapu „Ārpus meža nocirstās koksnes izcelsmes apliecinājums” (atrodama Noteikumu pielikumā). Tad īpašnieks var legāli pārdot iegūtos kokmateriālus vai malku. Jārēķinās ar to, ka arī vietējās pašvaldības dome izdod saistošos noteikumus

par koku ciršanu ārpus meža, ar kuriem arī pirms koku ciršanas vajadzētu iepazīties.

Ņemot vērā Latvijas klimatisko apstākļus, gandrīz jebkura vairākus gadus nenoplauta pļava vai ganības varētu atbilst meža definīcijai, ja tur ir iesējušies koki. Šis gads ir pēdējais, kad var salīdzinoši viegli atbrīvot nemeža zemi no apauguma, kas atbilst meža definīcijai, ja īpašnieks neplāno izvēlēties mežsaimniecību kā turpmāko savas zemes apsaimniekošanas veidu. Nākamgad, lai tādu apaugumu novāktu, zemes īpašniekam būs jāveic meža inventarizācija, jāreģistrē mežs Meža valsts reģistrā, jāizmaina zemes lietošanas veids, no VMD jāsaņem apliecinājums atmežošanas cirtei, valstij samaksājot atmežošanas kompensāciju, un atpakaļ jāmaina zemes lietošanas veids.

Ja tomēr īpašnieks vēlas audzēt mežu, viņam ir jāmaina zemes lietošanas veids. Lēmuma pieņemšanu par dabiski aizaugušo zemju apsaimniekošanu ietekmē arī aprobežojumi zemes izmantošanas veida maiņai, ko var noteikt teritorijas plānojums (īpašniekam jāveic saskaņojums ar vietējo pašvaldību), aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanas noteikumi, Meliorācijas likumā noteiktās prasības meliorētajām platībām (VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” reģionālajā

meliorācijas nodaļā jāsaņem Tehniskie noteikumi). Ja nevienš faktors neierobežo meža ieaudzēšanu platībās, kas apmežojušās, jāveic to mežsaimnieciskais novērtējums. Dabiski ieaugušās mežaudzēs, kur mežs ieaudzis nevienmērīgi vai ir nepietiekošs kociņu skaits, jāveic papildināšanas un kopšanas darbi. Mežaudžu uzmērīšanu un taksācijas rādītāju noteikšanu labāk uzticēt profesionālam taksatoram, kas veiks pirmreizējo meža inventarizāciju.

Aicinām izmantot pārejas gadu, lai sakārtotu savu īpašumu atbilstoši nākotnes plāniem un vēlamajam apsaimniekošanas veidam.

Īpašnieki ir ieinteresēti pēc iespējas ātrāk atjaunot izcirtumu

Normatīvie akti nosaka, ka **desmit** kalendāra gadu laikā pēc cirtes mežs ir jāatjauno purvājā, niedrājā, dumbrājā un lieknā, bet pārejos meža tipos – **piecu** kalendāra gadu laikā.

Gadījumos, kad vidējais koku augstums pārsniedz 2 metrus, mežaudze ir jāizkopj, lai to varētu atzīt par atjaunotu. Izņēmums ir mežaudzes purvājā, niedrājā, dumbrājā un lieknā, kā arī baltalkšņa, apses, vītola vai bligzns audzes, jo maksimālais koku skaits šīm audzēm netiek noteikts.

(Turpinājums 2. lpp.)

ŠAJĀ NUMURĀ:

JAUNUMI

- Grozījumi „Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumos”
- Kādu stādāmo materiālu atļauts izmantot meža atjaunošanai?

2-3. lpp

SAIMNIEKOJAM MEŽĀ

- Kurmenes pagasta zemnieku saimniecībā „Mežpurviņi” saimnieko Daubes ģimene „Mežus mēs ieguvām visi kopā par saviem un bērnu sertifikātiem.”

4-5. lpp

AR MEŽU SIRDĪ

- Paulis Čimurs dalās atmiņās par Aizupē pavadīto laiku, tā ir viņa bērnības un agrās jaunības zeme

6-7. lpp

NOTIKUMU MOZAĪKA

- Izvirzīti Meža nozares Gada balvas „Zelta čiekurs” 2013.gada laureāti
- Palīdzēsim ligzdojošiem putniem!

8-9. lpp

PASAULĒ

- Trīs LLU Meža fakultātes 3. kursa studenti jau otro semestri ERASMUS studentu apmaiņas programmas ietvaros studē Somijā

10-11. lpp

PRAKTISKI PADOMI

- Iepriekš pazīstamais portāls cirsnu www.izsoles.lv ir pārtapis jaunā veidolā
- Kādēļ izvēlēties stādus ar uzlabotu sakņu sistēmu?

12-13. lpp

INTERESANTI

- Latvijā sēnes iespējams atrast ne tikai rudenī, bet arī agri pavasarī Latvijā sēnes

14. lpp

MEDĪBAS

- Stājušies spēkā „Savvaļā dzīvojošo medijamo dzīvnieku piebarošanas noteikumi”

15. lpp

PAVASARIS KLĀT!

Šogad pavasaris iestājies agrāk nekā citus gadus. Lidz ar dabas atmodu ātrāk varēsim uzsākt mežu stādīšanu, izlikt putnu būrišus, tecināt sulas un veikt citus darbiņus.

Svarīgākais – neko nenokavēt! Īpaši tas attiecas uz meža stādīšanas darbiem. Tos ieteicams veikt pēc iespējas ātrāk, kamēr zeme ir vēl pietiekami mitra. Noderīgus padomus par meža stādīšanu varēsiet izlasīt no jauna izdotajā informatīvajā lapā „Stādīsim mežu!” Esam arī precizējuši informāciju par meža kokaudzētavu sortimentu. Visi informatīvie materiāli būs pieejami Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļu birojos, kā arī, apmeklējot seminārus, kā izdales materiāls kopā ar „Čiekuru”.

Katru gadu pavasarī notiek tradicionālās Meža dienas. To ietvaros parasti stāda mežu, rīko apkārtnes un meža sakopšanas talkas, notiek arī dažādi izglītojoši pasākumi skolēniem. Tā ir jauka iespēja satikties ar meža ļaudīm, kaimiņiem un citiem vietējiem iedzīvotājiem, reizē izdarot kādu lietderīgu darbiņu.

Pavasaris ir arī laiks, kad varam uzlabot veselību gluži par velti – ļaujoties saulei, vērojot dabas atmodu un gūstot pozitīvas emocijas, baudot kļavu un bērzu sulas, pumpurus un pirmos asus.

Lai jums jauks un darbīgs pavasaris!

Sarmīte Grundšteine,
Čiekura redaktore

PRECIZĒTI NOTEIKUMI PAR MEŽA INVENTARIZĀCIJU UN MEŽA VALSTS REĢISTRA INFORMĀCIJAS APRITI

Gada nogalē stājās spēkā grozījumi Ministru kabineta 12.02.2013. noteikumos Nr.88 „Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumos.”

Grozījumi skar situācijas, kad koku ciršanai mežā nav nepieciešams saņemt apliecinājumu no Valsts meža dienesta. Šajās situācijās, ko nosaka Meža likums, zemes īpašnieks, pārvadājot vai pārdodot kokmateriālus, pēc kontrolējošās iestādes pieprasījuma koksnes izcelsmi var pierādīt, aizpildot meža nocirstās koksnes izcelsmes apliecinājumu (Noteikumu 6.pielikums).

Grozījumi nosaka pārskatā par meža ieaudzēšanu iesniedzamo informāciju gadījumos, ja ieaudzēšana veikta meliorētās platībās, t.i., pārskatā norāda valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” izdoto tehnisko noteikumu numuru un izdošanas datumu.

Grozījumi skar arī situācijas, kurās mežaudzes vecuma noteikšanai nepieciešami mežaudzes valdošās koku sugas koku mērījumi, un nosaka, kādās situācijās ir pieļaujama vienas koku sugas izdališana vairākas reizes meža inventarizācijai izmantojamos rādītājos.

Grozījumi Aizsargjoslu likumā noteic, ka, cērtot kokus elektrisko tiklu gaisvadu līniju aizsargjoslās ārpus elektrolīniju trasēm, meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir katru gadu pirms koku ciršanas uzsākšanas paziņot par to Valsts meža dienestam. Šīs izmaiņas iekļautas arī noteikumos par meža inventarizāciju.

Ar Ministru kabineta 12.02.2013. noteikumiem Nr.88 „Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi” var iepazīties interneta vietnē www.likumi.lv.

ZM informācija

IZVĒRTĒTI PROJEKTU PIETEIKUMI PASĀKUMĀ „MEŽA EKONOMISKĀS VĒRTĪBAS PALIELINĀŠANA”

Lauku atbalsta dienesta tīmekļa vietnē publicēta informācija par sarindotajiem projektiem **atbilstoši projektu atlases kritērijiem** pasākumā „Meža ekonomiskās vērtības palielināšana”.

Projekti sarindoti prioritārā secībā, ņemot vērā vērtējuma punktus. Tos varēja iegūt, ja projektā pieteiktā jaunaudze ir mākslīgi atjaunota, īpašnieks ir meža īpašnieku bied-

rības biedrs un mežs ir sertificēts.

Izsludinātā pasākuma ceturtajā kārtā plānotais publiskais finansējums bija 400 000 latu vai 557 841 eiro. Taču meža īpašnieku aktivitāte ir bijusi lielāka – kopā iesniegti 1270 projekti par kopējo summu 1 235 037 latu vai 1 764 339 eiro. Lidz ar to finansējums pietiek tikai 329 projektiem. Šobrīd finansējums pietrūkst

941 projektam par 844 548 latiem vai 1 206 498 eiro.

Pēc LAD informācijas, projekti, kuriem pietrūkst finansējums, tiks noraidīti. Gadījumā, ja tiks iedalīts papildus finansējums, šo projektu vērtēšana tiks atjaunota.

Ar sarindotajiem projektiem pasākumā „Meža ekonomiskās vērtības palielināšana” var iepazīties LAD tīmekļa vietnē www.lad.gov.lv.

Sakārtosim savus zemes un meža īpašumus!

◀ (Turpinājums no 1. lpp.)

Ja mežaudze ir atzīta par atjaunotu, tā ir uzskatāma par jaunaudzi un par to nav jāmaksā nekustamā īpašuma nodoklis 10, 20 vai 40 gadus atkarībā no valdošās sugas. Turklāt tikai atjaunotas mežaudzes var pieteikt ES atbalstam. Bieži vien, aizdomājoties par atbalsta saņemšanas iespējām jaunaudžu kopšanai, īpašnieki konstatē, ka šī platība nav savlaicīgi reģistrēta kā jaunaudze, bet izcirtumā jau ir divus metrus augsti kociņi un, lai audzi reģistrētu kā atjaunotu, tā sākumā ir jāizkopj. Šajā gadījumā platības kopšanai ES atbalstu saņemt nevar. Tāpēc aicinām īpašniekus apsekot savus izcirtumus un, ja konstatējat, ka daba ir labi parūpējusi par atjaunošanu, nekavējoties sniegt VMD atjaunošanas pārskatu. Pārskatu veidlapas ir atrodamas VMD mājas lapā (www.vmd.gov.lv) sadaļas „meža īpašniekiem”

nodalījumā „veidlapas”. Gadījumā, ja jūsu izvēle ir veikt atjaunošanu stādot vai papildinot ieaugušo kociņu skaitu, kopā ar pārskatu dienestā jāiesniedz arī dokumenti pār stādāmo materiālu. Citādi audze tiks reģistrēta kā dabiski ieaugusi.

SAVLAICĪGA KOPŠANA

Pēc likumdošanas normām **skuju koku** jaunaudzei jābūt koptai ne vēlāk kā **desmitajā** kalendāra gadā pēc tās atzīšanas par atjaunotu vai ieaudzētu, bet **lapu koku** – ne vēlāk kā **piektajā** kalendāra gadā.

Lai mežaudzi atzītu par koptu, meža īpašniekam VMD jāiesniedz kopšanas pārskats. VMD **mēneša laikā** pēc pārskata saņemšanas pieņem lēmumu, ar kuru mežaudzi atzīst par koptu, izlases veidā pārskatā norādīto informāciju pārbaudot dabā.

Pēdējos gados meža īpašnieki aktīvi piesaista ES atbalstu

jaunaudžu kopšanai. Ir zināms, ka arī jaunajā Lauku atbalsta programmas (LAP) plānošanas periodā vienā no pasākumiem ir paredzēta jaunaudžu kopšanas aktivitāte.

Privātiem meža īpašniekiem regulāri jāpieņem atbildīgi lēmumi un jārisina sarežģīti uzdevumi. Veiksmīgai saimniekošanai ir labi jāorientējas likumdošanā un jāizmanto iespējas piesaistīt pieejamo atbalstu. Sākoties jaunam LAP plānošanas periodam, MK-PC speciālisti informatīvajos semināros sniegs meža īpašniekiem jaunāko un aktuālo informāciju par atbalsta pasākumiem mežsaimniecībai. Visā informācija par tuvākajiem bezmaksas semināriem meža īpašniekiem ir atrodama tīmekļa vietnēs www.laukutikls.lv un www.mkpc.lkkc.lv.

Jekaterīna Blaua,

MKPC Sēlijas nodaļas vadītāja
vietniece

Valsts meža dienests

Apkopota informācija par plānoto ciršanas apjomu 2013. gadā

Pēc Valsts meža dienesta apkopotās informācijas laikā no 2013.gada no 1.janvāra līdz 31.decembrim meža īpašnieku un tiesisko valdītāju izņemtajos apliecinājumos koku ciršanai uzrādītais plānotais koksnes ciršanas apjoms bija **12,84 milj.** kubikmetru. Jāuzsver, ka šie ir tikai apliecinājumos koku ciršanai minētie plānotie koku ciršanas apjomi.

Meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs ciršanu var veikt trīs gadu garumā no ciršanas apliecinājuma izsniegšanas gada, ciršanu var neveikt vispār, ja īpašnieks to nevēlas darīt. Ja ciršana tiek veikta, tad precīzē koksnes apjomu pēc nociršanas, uzmērot sagatavotos kokmateriālus un norādot uzmērīto apjomu pārskatā par

iepriekšējā gadā veikto saimniecisko darbību, ko iesniedz Valsts meža dienestā līdz nākamā gada 1.februārim. Faktiski izcirstie koksnes apjomi tiek apkopoti un publicēti pēc pārskatu saņemšanas no meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem un pēc iesniegtās informācijas pārbaudes.

BIEŽĀK UZDOTIE JAUTĀJUMI

Kas ir ciršanas apliecinājums?

Tas ir Valsts meža dienesta izsniegts dokuments, kas apliecina konkrētas plānotās darbības likumību konkrētā vietā un ir uzskatāms par šīs darbības atļauju. Tādēļ vienmēr pirms saimnieciskās darbības uzsākšanas jāizņem apliecinājums. Apliecinājumu neizsniegs, ja nebūs ie-

vērots kāds no normatīvajos aktos paredzētajiem nosacījumiem. Valsts meža dienestam apliecinājums vai rakstisks atteikums jums jāizsniedz mēneša laikā no iesnieguma saņemšanas dienas. **Vai ciršanas pieteikumu var izteikt mutiski?**

Nē, pieteikums ir rakstisks dokuments, kurā meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs norāda, kādu saimniecisko darbību un cik lielā apmērā viņš mežā vēlas veikt. Pieteikums jāaizpilda noteikta parauga veidlapā, kuru var saņemt jebkurā Valsts meža dienesta birojā visā Latvijas teritorijā. Iesnieguma veidlapas ir atrodamas arī Valsts meža dienesta tīmekļa vietnē www.vmd.gov.lv sadaļā *Meža īpašniekiem – Veidlapas*.

Vai koku ciršanai vienmēr ir nepieciešams apliecinājums?

Ir daži izņēmuma gadījumi, kad ciršanas apliecinājums nav nepieciešams:

- 1) tādu koku ciršanai, kuru celma caurmērs ir mazāks par 12 centimetriem;
- 2) koku ciršanai kopšanas cirtē jaunaudzēs līdz 20 gadu vecumam;
- 3) ja mežaudzes šķērslaukums ir lielāks par kritisko šķērslaukumu sauso un vēja gāzto koku ciršanai, saglabājot sauos un kritušos kokus kā

noteikts normatīvajos aktos par koku ciršanu un dabas aizsardzību;

4) robežstīgu ierīkošanai un uzturēšanai;

5) lai nodrošinātu infrastruktūras darbību.

Katru gadu pirms šādu koku ciršanas uzsākšanas, bet ne biežāk kā reizi gadā meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir par koku ciršanu paziņot Valsts meža dienestam.

Kad var neizsniegt apliecinājumu koku ciršanai?

Apliecinājumu neizsniedz un līdz ar to meža ciršana nav atļauta šādos gadījumos:

- 1) plānotā darbība neatbilst normatīvo aktu prasībām;
- 2) meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs līdz 1. februārim nav iesniedzis pārskatu par iepriekšējā kalendārā gadā veikto saimniecisko darbību;
- 3) iegūtās īpašuma tiesības nav nostiprinātas zemesgrāmatā uz ieguvēja vārda, izņemot gadījumus, kad paredzēta sanitārā cirte vai ieguvēja ir valsts;
- 4) meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs normatīvajos aktos noteiktajā termiņā nav samaksājis naudas sodu par meža apsaimniekošanas un izmantošanas noteikumu pārkāpumiem un nav atlīdzinājis mežam nodarītos zaudējumus. Apliecinājumu izsniedz pēc naudas soda samaksas un mežam nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas.

Kādu stādāmo materiālu atļauts izmantot meža atjaunošanai?

Meža reproduktīvais materiāls (MRM) ir sēklas, sējeņi, stādi un augu daļas, ko paredzēts izmantot meža atjaunošanai vai ieaudzēšanai. Meža likums nosaka, ka meža atjaunošanā un meža ieaudzēšanā atļauts izmantot tikai konkrētajai vietai piemērotas izcelsmes MRM.

Nozīmīgākajām meža koku sugām ir noteikti augšanas apgabali Par konkrētajai meža atjaunošanas vai ieaudzēšanas vietai piemērotās izcelsmes MRM var uzzināt Ministru kabineta 02.05.2012. noteikumos Nr.308 "Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un

plantāciju meža noteikumi" vai Valsts meža dienesta birojā. MRM izcelsmi apliecina sertifikāts, un tirgot atļauts tikai sertificētu MRM. Meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs mežu var atjaunot arī ar paša iegūtajām sēklām vai izaudzētiem stādiem. Mežēnus meža atjaunošanai vai ieaudzēšanai atļauts izmantot tikai tad, kad no tiem vismaz vienā augu veģetācijas sezonā izaudzēti stādi. Ja stādāmo materiālu audzē personiskām vajadzībām nelielā apjomā (līdz 10 000 gabaliem gadā), tad sertifikāts nav nepieciešams. Audzētājam līdz pirmajam februārim jā-

sniedz informācija Valsts meža dienestam par iepriekšējā gadā izaudzēto, mežā izstādīto un glabāšanā esošo MRM, bet pārskatā par meža atjaunošanu vai ieaudzēšanu jānorāda meža reproduktīvā materiāla ieguves avota numurs un nosaukums. Ja stādi audzēti no pirktā MRM, pārskatā papildus informācijai par avotu jānorāda arī sertifikāta numurs. Meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam MRM ieguve jāsaņemo ar Valsts meža dienestu, iesniedzot aizpildītu MRM ieguves saskaņojumu. Ja no Valsts meža dienesta 14 dienu laikā nav saņemts raks-

tisks atteikums, plānotā MRM ieguve ir saskaņota – saskaņojumā norādītajā vietā un laikā atļauts ievākt attiecīgo MRM apjomu.

Meža reproduktīvo materiālu meža atjaunošanai, ieaudzēšanai vai stādāmā materiāla audzēšanai atļauts ievākt tikai no Valsts meža dienestā reģistrētiem meža reproduktīvā materiāla ieguves avotiem (MRMIA). To kopsavilkums pieejams Valsts meža dienesta tīmekļa vietnē www.vmd.gov.lv. Piegādātājam vai personai, kas ražo MRM savām vajadzībām, par iegūto meža reproduktīvo materiālu 30 dienu laikā pēc ieguves pabeigšanas jāiesniedz pārskats Valsts meža dienestā.

KURŠ GAN CITS, JA NE MĒS?

Skaidrīte un Uldis Daubes sēnēm vēltītajā seminārā Skrīveros 2013. gadā

Kurmenes pagasta zemnieku saimniecība "Mežapurviņi" apsaimnieko ap 200 ha Daubes ģimenei piederošo mežu.

Uldis Daube kopā ar sievu Skaidrīti ir laimīgi 3 meitu vecāki. „Meitas dzīvo Rīgā. Kad bija maziņas, daudz varēja palīdzēt,” stāsta Uldis, „bet tagad katrai savs darbs. Tomēr viņas visu zina par saimniecību un prot pašas veikt visus svarīgākos darbus. Meitas, es domāju, jebkurā brīdī varēs visu pārņemt, ja vajadzēs, bet pagaidām viņas nemaisās.”

IZMANTO ES ATBALSTU

„Mežus mēs ieguvām visi kopā par saviem un bērnu sertifikātiem. Bija tādi laiki, ka viens pagastā nevarēja dabūt vairāk par vienu īpašumu. Pēc tam notika likumdošanas izmaiņas, un varēja privatizēt arī mežus bez lauksaimniecības zemes un pievienot jau esošam īpašumam. Tāpēc Skaidrītei ir 80 ha vienai pašai, mums pārējiem tikai ap 30 ha katram,” smejas Uldis. „Tā mums meža īpašumi ir nākuši klāt. Pēc tam mēs jau paši piepirkām no kaimiņiem. Viens kaimiņš no Rīgas pārdeva savu īpašumu. Mēs par to piedāvājam labāku cenu, jo mums tas ir pieguļošais, tāpēc mums tas ir vērtīgāks.”

Lai mežsaimniecība būtu efektīvāka, „Mežapurviņu” apsaimniekotajos mežos ir realizēti 7 projekti un saņemts ievērojams ES finansējums. Lauku atbalsta programmas pasākuma *Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana* ietvaros jaunaudžu kopšana veikta, istenojot 6 projektus. Ar ES atbalstu ir ieaudzēta arī ievērojama meža platība.

RENOVĒ MELIORĀCIJAS SISTĒMAS

„Mežapurviņi” divtūkstošu gadu sākumā saņēma valsts subsīdijas meliorācijas sistēmu rekonstrukcijai. Līdz šim lielais renovētais novadgrāvis labi pildīja savas funkcijas, bet šogad pavasara ūdeņi izskaloja caurteku, tāpēc bija jāveic rekonstrukcijas darbi. Zemes uzbērums, kas izveidojās pēc grāvja rekonstrukcijas, tika nolīdzināts, un tā vietā iestādītās eglītes jau ir paaugušās. „Uz grāvja malas ir ieauguši daži alkšņi,” stāsta Uldis. „Mežzinis man atgādina, ka grāvja malai jābūt atbrīvotai no apauguma. Es domāju, līdz nākamajai grāvja rekonstrukcijai, kad es tos alkšņus ņemšu nost, tur jau man iznāks tara! Malka noteikti būs! Tukšu vietu turēt, pļaut, kopt negribas. Jebkurā gadījumā jākopj, arī pēc nozāģēšanas atvases būtu jāpļauj, bet, ja ir taisns stumbrs un noteikts attālums starp kokiem, lai aug!”

„Mēs tagad esam piepircuši dažus īpašumus no kaimiņiem, kuros vajadzētu renovēt meliorācijas sistēmas. To noteikti mēģināsim izdarīt, piesaistot ES naudu caur Lauku atbalsta programmas pasākumu, kad atvērs jauno kārtu,” par saviem nākotnes plāniem stāsta Uldis. „Ir vēl meža sleja, kas pagaidām skaitās zemes apaugums, ko it kā šogad vēl var novākt, bet neesmu pārliecināts, ka to vajadzētu darīt. Drīzāk, pārtaksējot blakus mežus, to arī reģistrēsim par mežu. Jebkurā gadījumā koku kvalitāte tādā audzē nav augsta. Es parasti mežu audzēju tā, lai šķērslaukums arī pēc krājas kopšanas cirtēm būtu lielāks par normatīvajos aktos noteikto. Esmu dzirdējis viedokli, ka egles jāaudzē retāk, tad būšot lielāki diametra pieaugumi, bet es domāju, ka tomēr tik reti nevajag, jo koki sliktāk atzarojas un veido resnākus zarus. Pārāk biezi atstāt arī nevar, jo koks paliek nenoturīgāks pret snieglauzēm un vēju. Tur tas zelta vidusceļš droši vien vajadzīgs.”

VISUS MEŽA DARBUS VEIC PATS

„Tagad es strādāju mežā, bet pavasarī, kad kļūs siltāks, es turpināšu tīrīt grāvjus. Zarus es nododu šķeldošanai. Jau esmu palielu kaudzi savācis. Esam sakooperējušie ar vienu īpašnieku no Ērberģes, lai apjomi būtu lielāki, jo pats nevarēju pilnu fūri nodrošināt,” stāsta Uldis.

Visus meža darbus Uldis veic pats. Kokus nozāģē, pieved, tad vienojas ar transporta firmu par kokvedēja pakalpojumu. „Mežapurviņi” savus kokmateriālus realizē ostā.

„Ziema ir labākais laiks mežizstrādei. Pastrādāju stundu – bāciņa tukša, pie ugunsкура pasildos. Lai būtu lielāks darba ražīgums, ir vēl divi mežstrādnieki, kas ziemā strādā – zāgē kopšanas cirti. Mēs kopā nemaisāties, es viņiem tikai iezīmēju izcērtamos kokus. Pats sev es kokus nezīmēju, jo uzreiz redzu, kas ir vajadzīgs, kas nav. Bet darbiniekiem es tomēr to izdaru, lai nepielaiž kļūdas. Domāju, viņiem jau varētu nezīmēt kokus, tikai liekas, ka neviens jau labāk par pašu neizdarīs. Citreiz ienāc mežā, darbinieks prasa: „Šis koks jāņem ārā vai ne, jo tu neesi iezīmējis?” Es paskatos, apeju apkārt – no otras puses milzīga plaša, ko nebiju ievērojis,” stāsta meža īpašnieks.

Ziemā nereti ir dzirdams, kā sala ietekmē rodas plaisas koku stumbros. Šī procesa radītais troksnis pielīdzināms šāviena troksnim. „Liekas, ka Lausks staigā pa mežu ar cirvīti un dauza kokus,” – Uldis stāsta par sala plaisām. „Visvairāk plaisā bērzi, jo bērziem ir lieli zari – nekoptiem bērziem. Arī eglēm šad tad ir sala plaisas, bet pārsvarā bērziem nekoptā mežā. Pēc krājas kopšanas mežā ir klusums – tur vairs Lausks nestrādā,” smejas Uldis.

„Pie mājām palikusi vienīgā audze, kurā vēl nav veikta krājas kopšanas cirte,” stāsta meža īpašnieks. „Citur kopšanas cirtes ir veiktas, bet, liekas, kas tur pie mājās! Kadreiz vajadzēs naudu, vasarā ieies un izzāģēs krājas kopšanā. Tā arī atliek un atliek. Bet citi piemājas meži ir kārtīgi izkopti un pat daļēji atzaroti, lai patīkamāk būtu baravikas lasīt.”

Skaidrīte un Uldis Daubes meža īpašnieku seminārā Meža demonstrējumu teritorijā „Pūpoli” 2011. gadā

SVARĪGI, LAI GRĀVJI FUNKCIONĒTU

„Pagaidām dzīvojam nelielā lauku mājā un gribam lēnītēm virzīties uz jauno māju, bet mums nesanāk, jo, lai to izdarītu, ir daudz jāstrādā. Martā paliek 4 gadi, kopš strādāt traucē tiesas darbi par servitūta piešķiršanu, kas mums ir vitāli nepieciešams, lai izvestu sazāģētos kokmateriālus. Likums nosaka, ka, ja ir citi ceļi, tad servitūts nav jādod, bet konkrētajā gadījumā citi ceļi nav derīgi, tie ir tikai veco ceļu fragmenti. Turklāt strīds ir tikai par 40 metriem, pārejā garumā ceļš ir pieejams,” stāsta Uldis. „Septiņpadsmit gadus varējām to izmantot, bet tagad vairs nekā.”

Nopietnas domstarpības Uldim ir izcēlušās ar vietējo mednieku formējumu par meža dzīvnieku radītajiem postījumiem mežā, kā rezultātā medību tiesību nomas līgums ar medniekiem netika pagarināts uz jaunu termiņu. „Līgumu slēdzām uz sešiem gadiem un vienmēr pagarinājām,” stāsta meža īpašnieks, “bet ar līguma pildīšanu nebiju apmierināts. Savā mežā nevarēju stādīt jaunus kociņus, tos vienkārši noēda meža dzīvnieki. Cik iestādījām, nomizoja baltus. Lielu skādi nodarīja bebri, aizdambējot grāvjus un appludinot mežaudzes. Savukārt man kā meža īpašniekam ir svarīgi, lai grāvji funkcionētu un mežs nebūtu applūdis. Kad pagāja kārtējie seši gadi, nolēmu līgumu nepagarināt.”

NĀKOTNES PLĀNI

Uldis un Skaidrīte vienmēr apmeklē visus meža īpašnie-

Daļēji apaugusi sala plaisa

kiem paredzētos seminārus, aktīvi piedalās Latvijas meža īpašnieku biedrības sanāksmēs, tāpēc vienmēr ir informēti un izmanto piedāvātās iespējas. Meža īpašnieki ir piedalījušies arī konkursos, kuros saņēmuši atzinības par sakoptāko meža īpašumu.

„Labi būtu aizbraukt arī kādā meža īpašniekiem paredzētā pieredzes apmaiņas braucienā, paskatīties, kā citur īpašnieki saimnieko savos mežos,” saka Skaidrīte. Četrus gadus pēc kārtas viņai izdevies piedalīties lauksaimniekiem paredzētajos pieredzes apmaiņas braucienos uz Austriju, Slovākiju, Poliju, Šveici, divos braucienos piedalījās arī vīrs. Tā kā „Mežapurvīni” ir arī bioloģiskā zemnieku saimniecība, Skaidrītei šī pieredze ir ļoti vērtīga.

Uldis un Skaidrīte labprāt gribētu pie sevis uzņemt lauku tūristus un meža īpašniekus.

Foto: J. Blauna

Uldis Daube pie nākotnes koka – atzarotas priedes

Šim mērķim viņi nopirka lielu, vēsturisku dzīvojamo ēku un uzsāka remonta un teritorijas labiekārtošanas darbus. „Ēkai uzlikām jaunu jumtu, ielikām jumta logus. Augšā gribētu izveidot zāli, kur būtu vieta lielam cilvēku skaitam, kādiem pasākumiem. Iepriekš šajā ēkā bijusi Taurkalnes mežniecība, līdz to apvienoja ar Kurmenes mežniecību, un pēc tam astoņi dzīvokļi. Mājai vajadzētu veikt kapitālo remontu. Elektrība ir, viss ir, bet pietrūkst laika. Pagaidām vēl neizskatās skaisti, bet, kad būs, tad rīkosim semināru meža īpašniekiem. Tad te varēs atpūsties,” stāsta īpašnieks. „Te esmu izracis diķi, kuram izlaidīšu cauri grāvi, lai no meža nāk klāt svaigs ūdens. Lai varētu regulēt ūdens līmeni, uztaisīšu meniķi. Nedaudz tālāk lejā tek Iecavas upe, kurai ir aizsargjosla, un uz to pusi vairāk nevar rakt. Projektā ir arī otrs diķis. Tā mums lēnām

kaut kas top. Mēs ar laiku arī paši gribētu pārnākt uz šo māju, bet veco atdot kādam, kas grib saimniekot, jo tur ir kūts. Mēs paši vecumdienās varētu uzņemt tūristus, kas gribēs meža vidū atpūsties no pilsētas trokšņainās dzīves.”

„Centāties runāt tikai par mežu apsaimniekošanu, jo, ja runā par visu, tad jāraksta grāmata,” secina Uldis. „Pa lielam bērni varēs visu saimniecību pārņemt, bet sīkumos – diezīn vai. Tāpēc mums visas nianšes jāsakārto: jaunā māja jāizremontē, ceļa servitūts jāizcīna, lai bērniem pēc tam nav galva jālauza, kā kokmateriālus no meža dabūt ārā. Kad vēl, ja ne tagad, kamēr mums vēl ir spēks strādāt.”

„Un kurš gan cits, ja ne mēs, jo te neviena cita nav,” piebilst Skaidrīte.

Jekaterīna Blauna,

*MKPC Sēlijas nodaļas vadītāja
vietniece*

Atjaunosim īpašuma robežas!

Ikviena zemes īpašnieka pienākums ir zināt un uzturēt kārtībā robežas savā īpašumā.

Laika gaitā robežzīmes mēdz sabojāties, stigas mežos aizaug, kā arī tās var izzust, veicot saimniecisko darbību īpašumā. Tādēļ laiku pa laikam īpašniekam vajadzētu pārbaudīt sava īpašuma robežas un nepieciešamības gadījumā nodrošināt to savlaicīgu atjaunošanu. Ja tomēr robežzīmes ir izzudušas, īpašniekam bez liekas kavēšanās vajadzētu vē-

sties pie mērnieka – ar lūgumu veikt to atjaunošanu.

Zemes kadastrālās uzmērīšanas darbus var veikt tikai sertificēti mērnieki. Skaidri saprotamas robežas ir nepieciešamas, ja tiek plānota koku ciršana mežā vai paredzēts veikt meža inventarizāciju. Cirsmas skices sagatavo vai meža inventarizāciju uzsāk tikai tad, ja apvidū ir saglabājušās nepārprotami identificējamās zemes vienības robežas – robežstīgas un robežzīmes, kas ierīkotas un atbilst

normatīvajiem aktiem par zemes kadastrālo uzmērīšanu.

“Mežos un ar krūmiem aizaugušās platībās starp zemes gabaliem katram zemes īpašniekam jāierīko un jātur tīra līdz vienam metram plata robežstīga, kurai jānodrošina

redzamība starp divām blakus esošām robežzīmēm. Robežstīga ierīkojama, izcērtot tajā augošos kokus vai arī iezīmējot ar noturīgu krāsu norobežojošos augošos kokus” (Civillikums, 1100.pants).

Ja robežstīga jāizcērt no jauna, īpašniekam ir tiesības izcirst kokus tikai savā robežas pusē, ja ar pierobežnieku nav citāda vienošanās. Ja uz robežstīgas izcērtami koki, kuru diametrs pie sakņu kakla pārsniedz 12 cm, VMD jāizņem koku ciršanas apliecinjums.

Atmiņas par Aizupes meža tehnikumu

Iepriekšējā "Čiekura" numurā publicējām aicinājumu bijušajiem aizupiešiem – Aizupes meža tehnikuma absolventiem un darbiniekiem – dalīties atmiņās par tehnikumā pavadīto laiku. Šajā numurā piedāvājam sarunu ar PAULI ČIMURU, grāmatas veidotāju un bijušo aizupieti.

Paulis Čimurs Aizupē ir dzimis un audzis, tā ir viņa bērniņas un agrās jaunības zeme. Ar tehnikumu viņš ir cieši saistīts arī tādēļ, ka tajā strādāja abi vecāki. Tēvs bija skolas feldšeris, bet mamma – ēdnīcas vadītāja.

Lai saprastu, kas tieši pamudināja nu jau sirmo skolotāju ķerties pie tik apjomīga darba, jācenšas šo vietu ieraudzīt tā laika acīm, kad pēc kara nabadzīgi, bet mācīties gribīgi latviešu puīši, daudzi no mežinieku ģimenēm, devās uz attālo Kurzemes nostūri iegūt zināšanas par mežu un nākotnē arī salīdzinoši labi apmaksāto un prestižo mežsarga amatu.

ĪPAŠI ROMANTISKA, DARBĪGA VIDE

Aizupes meža tehnikums atradās atstatu no ciemata centra, veca parka vidū – tā bija it kā atsevišķa pasaule, kurā visi – gan pasniedzēji, gan darbinieki – dzīvoja kā viena ģimene. Šādas attiecības lielā mērā bija arī audzēkņu starpā. Vecais parks un muižas ēku komplekss, pavasaros regulāri pārplūstošā Imulas upe un tuvējais mežs – tas viss radīja īpašu, romantisku vidi, kurā uzplauka arī daudzas skaistas mīlestības visa mūžā garumā, un, kaut arī meiteņu tolaik audzēkņu vidū bija stipri maz, nereti gadījās, ka uz nākamo darba vietu aizgāja jau mežsarga ģimene.

Vienlaikus tā bija arī ļoti darbīga vide. Laika posmā no 1951. līdz 1967. gadam par tehnikuma direktoru strādāja Jānis Križus, mērnieks pēc izglītības, apguvis arī būvniecību un arhitektūru, ļoti intelīgens, enerģisks cilvēks. Viņa vadībā 1953.gadā bijušajā kāpostu laukā iesāka un 1956.gadā pabeidza būvēt tehnikuma stadionu. Tehnikas darbu veikša-

nai nebija, viss tika paveikts ar audzēkņu fizisko spēku. Katru dienu divas stundas jaunieši strādāja stadiona būvē – vispirms ar nestuvēm nesa prom melnzemi, meliorēja noskatīto vietu, veda klāt granti, mālus, līdzināja, bļietēja... Rezultātā jaunizveidotais stadions bija ne vien labākais toreizējā Kandavas rajonā, bet viens no labākajiem Latvijas laukos vispār.

AIZUPE – SVĒTCEĻOJUMA VIETA

Direktora Križus biogrāfiju nupat precizēja viņa meita. Pirmās neatkarīgās valsts laikā viņš uzvarējis konkursā par Oskara Kalpaka piemiņas vietas apzaļumošanu, viņa vadībā tikušas stādītas birzes pa ceļam uz komandiera dzimtajām mājām. Pirms tam viņš šim mērķim speciāli stažējies Vācijā. Jānis Križus ir arī Vīgantes estrādes (pie Staburaga) projekta autors, ir izstrādājis projektus mežsargu kordoniem. Padomju varas gados saprotamu iemeslu dēļ Križus par to daudz nerunāja.

Līdzīgas stāstus varētu stāstīt arī par citiem tālāka tehnikuma pasniedzējiem, no kuriem lielākā daļa bija gaiši, izglītoti, jau brīvvalsts laikā sevi pierādījuši cilvēki, bet, lai ziņas apkopotu, nepieciešams pamatīgs darbs, un cilvēku, kas varētu kaut ko pastāstīt, kļūst ar katru gadu mazāk.

Jāņa Križus vadībā tika sakopts arī Aizupes muižas parks, veidoti celiņi, rudenos grābtas lapas. Parkā vienmēr bija patīkami pastaigāt, no lielajiem kokiem plūstošais miers un varenība nomierināja arī cilvēku satrauktās domas. Ne velti Aizupe daudziem tās beidzējiem garu gadu gaitā ir kā svētceļojumu vieta, kur katru gadu atgriezties. Tā tas ir arī Paulim Čimuram un viņa

Skats uz Aizupes meža tehnikumu no vecā stādu dārza puses

Tehnikuma audzēkņu pilngadības svētku gājiens. Tos svinēja visi Aizupē, neatkarīgi no kuras Latvijas puses katrs bija

abām māsām. Taču pēdējos gados šīs vietas nesakoptība un pamestība rada ļoti nospiedošu iespaidu. Kādreizējais lepnums – stadions – ir aizaudzis ar kokiem. Oguļāju krūmi mazdārziņos, savā laikā vecajā parkā sameklēti un ar lielu rūpību pārstādīti, joprojām ražo, bet daudzi un nesnes pārsniedz cilvēku augumu. Daba ļoti ātri pārņem cilvēku atstātas, kaut arī kādreiz ar mīlestību iekoptas un lolotas vietas.

PĀRDZĪVOTĀIS JĀSAGLABĀ PAŠU ATMIŅĀS

Bet varbūt nevajag visu nodot aizmirstībai? Ja arī zeme un kādreizējās tehnikuma ēkas pieder privātam īpašniekam, atcerēties vai aizmirst – tas ir cilvēku pašu ziņā. Pēc kāda Aizupes apmeklējuma Paulis Čimurs sapratis, ka pārdzīvotais ir jāaglabā pašu tehnikumiešu atmiņās. Un atmiņas jāskā vākt pašam. Kurš gan cits to darīs? Katram ir savs stāsts, un tā ir liela bagātība! No šādiem stāstiem kā mozaikā, kā senatnīgā vitražā veidotos viss

kopums. Tas būtu labākais, mūžam dzīvais pieminēklis Latvijas slavenākajai mežinieku kalvei, kurā izglītību guvušas vairākas mežsaimnieku paaudzes.

Sākotnējā iecere bija apkopot vismaz pa vienam atmiņu stāstam no katra tehnikuma beidzēju kursa – no pašiem tā pirmsākumiem līdz pat 1985. gadam, kad meža tehnikumu pārcēla uz Ogri. Lai atrastu pirmās absolventu adreses, tā sakot, kamoliša galu, Paulis devās pie jau pazīstamajiem aizupiešiem, kas kā pasniedzēji turpināja strādāt arī Ogres tehnikumā. Viņi uzreiz saprata ieceres nozīmību. Pedagogi deva bijušo audzēkņu adreses un arī paši rakstīja atmiņas. Lai stāstījumi būtu strukturētāki, Paulis izstrādāja sava veida anketu, kurā norādīja jautājumus, par kādiem vēlētos dzirdēt respondentu stāstījumu. Anketa ir vispusīga, jautājumi ir gan par mācībām, pasniedzējiem, tehnikuma sadzīvi, gan rosina atcerēties interesantus un smiekl-

ligus atgadījumus, personiskus pārdzīvojumus (ja vien stāstītājs to vēlas). Tas viss kopā rada priekšstatu par tā laika dzīvi.

FRAGMENTI NO ATMIŅĀM

Ieskatam fragmenti no pasniedzēju Insbergu ģimenes arhīvā saglabātajām atmiņām:

"Ģeodēzijas pasniedzējs un vēlāk mācību daļas vadītājs Andris Pelšs vaicā audzēkņim:

"Tātad jūs gribat braukt uz mājām? Bet jūsu mežaudžu plānā stīgu platumi nav visur vienādi. Paskatieties, lūdzu, šajā vietā! Jūs taču atzīsiet, ka tādu plānu nevar pieņemt! Esiet tik labs un mēģiniet pārzīmēt! Liels paldies, tagad varat iet."

Audzēkņis: "Lūdzu! Man tagad vairs nekur nav jāiet."

1950. gada absolventa Bernharda Braunfelda atmiņas:

"Tehnikuma matemātikas skolotājs un saimniecības daļas vadītājs Leonīds Jirgens par smēķēšanu kopmītnēs vai citiem pākāpumiem mēdza audzēkņiem par sodu uzdot sasiet slotas. Audzēkņu starpā bieži varēja dzirdēt runājam:

"Cik tev iegrieza?"

Pēc atbildes sekojis pretjautājums:

"Piecas slaukāmās vai piecas peramās?"

LĪDZEKĻU MEKLĒŠANA GRĀMATAS IZDOŠANAI

Stāstījumu apkopošana ir tikai pirmais solis atmiņu saglabāšanā, un tas praktiski ir izdarīts. Paulis, protams, būs priecīgs, ja atsauksies vēl kāds cilvēks, kas vēlēties par saviem jaunības gadiem pastāstīt! Tagad pienācis laiks nākamajam posmam – atmiņu stāstījumus izdot grāmatā. Ja iepriekšējā posmā lielā mērā varēja līdzēties ar paša entuziasmu (skolotājiem atvaļinājumi gari!), tad grāmatas izdošanai nepieciešami naudas līdzekļi, kuru skolotāja rīcībā nav. Tāpat jau pietiekami daudz iztērēts, braukājot pa Latviju, tīkloties ar vecajiem mežiniekiem.

Sākās līdzekļu meklēšanas process. Paulis Čimurs pēc atbalsta vērsās gan Meža departamentā, gan akciju sabiedrībā "Latvijas valsts meži", bet tiešā veidā viņi šādas darbības nefinansē, arī Kultūrkapitāla fondu meža vēsture īpaši nein-

Paulis savās fotolaboranta gaitās

teresē. Tādēļ iepriekšējā "Čiekura" numurā Paulis vērsās pēc palīdzības, cerot uz privātiem ziedotājiem – varbūt kāds sadzirdēs. Jo laika nav daudz un vilcināties nedrīkst. Daļa no cilvēkiem, kuri dalījušies atmiņās, jau ir stipri gados. Ir ļoti skumji saņemt šādas ziņas: "Saņēmām Jūsu vēstuli, taču tētis, diemžēl, šā gada jūlijā rītā devās mūžībā, tā arī nesagaidījis ļoti gaidīto grāmatu par Aizupi..."

NEDAUDZ PAR SEVI

Sarunas noslēgumā lūdzu Pauli Čimuru pastāstīt nedaudz arī pašam par sevi, jo visas sarunas laikā runājām tikai par tehnikumu, tā ļaudīm, pašam idejas iniciatoram paliekot otrajā plānā. Atbildot uz jautājumu, vai, esot tik cieši kopā ar meža izglītības iestādi, savā laikā arī pašam neradās doma mācīties mežkopību, Paulis stāsta, ka tas viņu, protams, saistījis, taču romantiskā, senatnīgā vide vienlaikus raisījusi arī interesi par vēsturi un seno kultūru. Savu lomu nospēlējusi jauniešiem raksturīgā vēlme izrauties no ierastā, alkas pēc kaut kā jauna un nezināma. Pēc Kables vidusskolas beigšanas un dienesta armijā viņš gan 3 gadus nostrādājis Aizupes tehnikumā par fotolaborantu, bet tūlīt arī iestājies neklātienē Latvijas Valsts universitātes filologos, studējot žurnālistiku.

Laboranta pienākumos bijusi ne tikai tehnikuma dzīves iemūžināšana fotogrāfijās, bet arī fotogrāfijas izmantošana mācību procesā, tehnisko mā-

cību līdzekļu pārzināšana, palīdzība pasniedzējiem stundās. Brīvā laika tomēr pieticis, un tas bijis ļoti noderīgi, jo filoloģijas studentiem daudz jālasa. Atlicis laiks arī par tehnikuma dzīvi rakstīt vietējam Tukuma rajona laikrakstam. Tur viņš ticis ievērots un saņēmis piedāvājumu strādāt žurnālista darbu.

Savukārt jaunākā māsa beigusi Latvijas konservatoriju kā teātra režisore, viņa Pauli ieinteresējusi par kultūru. Iznākumā tapuši raksti par dažādajām kultūras norisēm, piemēram, dzejas dienām. Šie raksti nereti devuši ierosmi vietējiem kultūras darbiniekiem kaut ko līdzīgu noorganizēt arī Tukumā. Tas ticis atzinīgi novērtēts, un atkal sekojis uzaicinājums – šoreiz darbam muzejā. Vispirms tas bijis zinātniskā līdzstrādnieka darbs Tukuma muzejā, pēc tam – direktora vietnieka zinātniskajā darbā pienākumi Raiņa literatūras un mākslas vēstures muzejā Rīgas pilī. Aizupē Paulis atgriezās vēlreiz, uz pavisam neilgu laiku pirms tehnikuma pārcelšanās 1985. gadā, bet kopā ar to uz Ogrī neaizbrauca. Pēdējos gados, jau saņemdam pensiju, Paulis Čimurs strādā par vidusskolas kultūras vēstures skolotāju un skolas bibliotekāru Tukuma vakara un neklātienes vidusskolā.

Iecerētā grāmata ir mīlestības darbs. Kā autors pats smejas, par peļņu idejas karstumā pat nav aizdomājies. Kopā ar Pauli skatāmie vecās fotogrāfijas, ko līdz ar atmiņu stāstījumiem atsūtījuši bijušie audzēkņi. Meitene balles vakarā ar kritā nobalsinātām tenisa čibiņām, braši puiši no diviem audumiem šūtās, pēckara laikam tik raksturīgajās vējablūzēs (vai tā bija tikai Latvijas pēckara mode?), Pirmā maija gājiens Kandavā, kartupeļu talkas vietēja kolhozā... Katra no tām ir arī sava laika vēstures liecība. Kā vēstures liecība iecerēta arī šī grāmata. Jo tā ir mūsu vēsture. Tie ir stāsti, ko zināja stāstīt mūsu vecāki un vecvecāki. Ja mēs tos pazaudēsim, mūsu bērniem tos vairs neviens nepastāstīs.

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļas vadītāja vietniece

Tehnikuma audzēkņi dodas uz 1. maija demonstrāciju Kandavā

Tehnikuma 11. izlaiduma salidojums 1984. gadā (25 gadi pēc beigšanas)

Foto: no P. Čimura arhīva

Meža dienu komiteja ir noteikusi Meža nozares Gada balvas „Zelta čiekurs” 2013. gada ieguvējus nominācijā „Par mūža ieguldījumu”, „Par inovatīvu uzņēmējdarbību”, „Par ilgtspējīgu saimniekošanu” un „Par ieguldījumu sabiedrības izglītošanā”. Balva „Zelta čiekurs” ir gadskārtēja meža nozares augstākā atzinība par nozīmīgiem sasniegumiem un ieguldījumu nozares labā.

Balvu „Zelta čiekurs” nominācijā „Par mūža ieguldījumu”, kas tiek piešķirta par nozīmīgu mūža ieguldījumu nozares attīstībā, saņems izcili nozares

Izvirzīti meža nozares Gada balvas „Zelta čiekurs” laureāti

ļaudis – Jānis Birģelis, Gunārs Klapars, Uldis Krūmiņš, Jānis Mūrnieks un Arnis Treimanis.

Jānis Birģelis – meža nozares stratēģiskais plānotājs un analītiķis, meža selekcijas un ģenētikas pētnieks. Viens no viņa nozīmīgākajiem veikumiem ir Latvijas meža nozares pārvaldes tiesiskā, ekonomiskā un institucionālā pamata izveidošana, nodalot uzraudzības funkcijas no saimnieciskajām. Aktīvi līdzdarbojies Latvijas un ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (FAO) projektā „Latvijas meža nozares valsts pārvaldes institucionālās uzbūves optimizācija”.

Gunārs Klapars – augstas klases speciālists ar milzīgu dzīves un profesionālo pieredzi, kurš prata zināšanas par mežu un meža apsaimniekošanu pielāgot meža infrastruktūras izveidei. Gunāra Klapara zināšanas un sniegtās konsultācijas ir pamatā uzņēmuma AS „Latvijas valsts meži” ceļu

projektēšanas standarta izveidei, kas ir pamatā meža infrastruktūras būvniecības kompetences attīstībai visā Latvijā.

Uldis Krūmiņš – uzaudzis mežkopja ģimenē, meža nozarē nostrādājis četrdesmit četrus gadus. Visu savu darba mūžu veltījis efektīvai un racionālai meža apsaimniekošanai, ieviešot ražošanā jaunākās mežzinātnes atziņas.

Jānis Mūrnieks – trīsdesmit septiņos darba gados devis nozīmīgu ieguldījumu mežsaimniecības nozares attīstībā Jēkabpils pusē. Jau darba karjeras sākumā sevi parādījis kā spējīgu un kompetentu inženieri, kurš labi pārzina meža nozari, ļoti aktīvi interesējas par jaunākajām zinātnes atziņām mežkopībā un cenšas tās ieviest praktiskajā darbā.

Dr. habil. sc. Ing., Dr. chem., profesors Arnis Treimanis – savu darba mūžu veltījis ar mežzinātni saistītu problēmu risināšanai. Ievēlēts par Karaliskās zviedru inženierzinātņu

akadēmijas loceklis, ir Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas īstenoti ļoti daudzi pētniecības projekti un sagatavoti zinātniskie raksti.

Laureāti nominācijā „Par inovatīvu uzņēmējdarbību” ir SIA „Wenden Furniture”, z/s „Vairogi” un SIA „Verems”, „Par ieguldījumu sabiedrības izglītošanā” – Pēteris Kaļva, Uldis Spulle un Sigita Vaivade. Nominācijā „Par ilgtspējīgu saimniekošanu” par laureātiem kļuvi meža īpašnieki – Guntars Dolmanis, Velta Kurzemiece un Juris Kūms. **Gada balvas ieguvēji šajās nominācijās tiks nosaukti apbalvošanas ceremonijas laikā.**

Meža nozares Gada balvu „Zelta čiekurs” pasniegs jau desmito reizi. Meža nozares Gada balvas „Zelta čiekurs” pasniegšanas ceremonija notiks 2014. gada aprīlī.

Māra Mikule,
ZM Meža departaments

ARODAPMĀCĪBAS AR SKATU NĀKOTNĒ

Jau iepriekšējā „Čiekura” numurā varēja lasīt par uzsāktajām arodapmācību programmām, ko līdzfinansē ES un ELFLA un organizē "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra" filiāles „Meža konsultāciju pakalpojumu centrs” (MKPC) darbinieki.

MKPC Cēsu nodaļa 2013. gada novembrī vienu no iespējamajiem arodapmācību kursiem – „Mežaudžu kopšanas pamati” – organizēja divos Latvijas novados – Priekules un Ropažos. Atsaucība un pieteikšanās uz kursiem bija liela – mācības apmeklēja attiecīgi 16 un 18 dalībnieki.

Lai iesāktos arodapmācību kursus veiksmīgi turpinātu, to organizatoriem ir svarīgs kā dalībnieku, tā lektoru viedoklis par jau notikušajām mācībām.

Jānis Rozītis no Ģikšiem: „Apmācības ir lietderīgas privāto mežu īpašniekiem. Man patika pieredzes apkopojums par meža kopšanas jautājumiem, meža apsaimniekošanas ciklu, mežaudžu kopšanas

pamatprincipiem jaunaudzēs un krājas kopšanas cirtēs. Praktiskajās nodarbībās svarīgi bija apgūt darba drošības un vides prasības meža darbos ar krūmgriezi un motorzāģi, instrumentu apkopi, darba ergonomiku. Vislielākais ieguvums, protams, ir apliecība un sertifikāts, kas apliecina, ka man ir zināšanas par mežaudžu kopšanas darbiem.”

Organizējot nākamās mācības, noteikti jāņem vērā praktisko mācību lektora **Pētera Kaļeņņikova** komentārs: „Šīs mācības notiek ne tikai klasēs, kur savā pieredzē dalās ļoti kompetenti MKPC lektori, bet arī mežā. Līdz ar to iegūtās teorētiskās zināšanas tiek praktiski nostiprinātas ar piemēriem dabā, jaunaudzēs, krājas kopšanas audzēs. Apmācību laikā notiek arī lieliska domu apmaiņa starp dalībniekiem un lektoriem. Tā rezultātā mācās ne tikai dalībnieki, bet arī lektori. Svarīgi ir tas, ka šādā veidā iegūstam zināšanas, ko nākotnē sniegsim arī mūsu

Foto: L. Šestakovska

Praktisko nodarbību lektors Pēteris Kaļeņņikovs mācībās mežā bērniem un mazbērniem.”

Šodien, atceroties arodapmācību norisi, vēlos pateikties gan tiem, kas mācījās un dalījās ar savu pieredzi, gan lektoriem par aktīvo dalību un ieinteresētību teorētiskajās un praktiskajās apmācībās.

Lai mums, visiem arodapmācību dalībniekiem, ir gandarījums par paveikto un lai veicas arī turpmāk! Līdzīgas mācības plānotas arī šogad.

Laila Šestakovska,
MKPC Cēsu nodaļas vadītāja

„Pakalnieši” aicina ciemos!

„Pakalnieši” ir brīnišķīga vieta, kurā ieraudzīt, sataustīt, sajūst un dzirdēt mežu un tā iemītniekus! Šeit caur spēlēm, rotaļām, debatēm un diskusijām iepazīstamies ar visiem tik labi pazīstamo koku dārzu, tajā dzīvojošiem dzīvniekiem, putniem un kukaiņiem, izzinām tā noslēpumus un raksturu!

Mežs ir mājas ķērpjiem, sūnām, sēnēm, dažādiem augiem, krūmiem un kokiem, kā arī kukaiņiem, gliemjiem, putniem un zvēriem. Mežā mīt kupla un bagāta ģimene, kurā ir savas tradīcijas, kārtība un likumi. Mežs varētu dzīvot bez mums – cilvēkiem. Bet mēs? Vai mēs bez meža varētu dzīvot? **Skolēnu auditorijai** „Pakalnieši” ir interesanta un vērtīga mācību ekskursiju pieturvietā, kurā iepazīt meža elementus, izmēģināt dažādus meža mērinstrumentus, iepazīt meža iemītniekus un ielīst kubā. Jaunākiem bērniem patīks interaktīvā taka „Dzīvnieku mājas” ar koka dobumu, alu un putnu mājvietām, kā arī iejušanās dažādos meža tēlos, izspēlējot ainiņas no meža dzīves. Lielākiem būs interesanti iemēģināt roku, šaujot mērķi ar pneimatisko ieroci, un pārbaudīt savas zināšanas, atpazīstot dzīvnieku pēdas. Labs

apmeklējuma noslēgums var būt piknīks atpūtas vietā pie ugunsкура.

Ģimenes un dabas draugi, cimojoties „Pakalniešos” pavasarī, vēro, kā zied priedes un lazdas, nogaršo egļu vitamīnus un spēlē knipju spēles ar pienu. Vasarā aktuālas ir sarunas par meža veltēm un iespēja izbaudīt dažādu koku slotiņu pieskārienus, iesmaržot vaivariņus. Rudens aktualitāte ir iespēja iepazīt dzīvnieku paradumus, sagaidot ziemu, un sarunas par meža piedāvātā kurināmā daudzveidību. Turpretī ceļā uz Ziemassvētkiem „Pakalniešos” iespējams veidot rotājumus no meža materiāliem.

Jaunie mežu īpašnieki „Pakalniešos” var praktizēties meža vērtības noteikšanā, mērot šķērslaukumu un koku augstumu un mācoties noteikt koka apjomu kubikmetros. Viņiem ir iespējams kopīgi ar zinātāju

izpētīt meža apsaimniekošanas plānu un saprast, kādas vērtības atrodamas savā meža īpašumā.

Ikvienam apmeklētājam ir iespēja **radošās nodarbībās** veidot līdzņemamus mākslas darbiņus no dabas materiāliem – veidot smilšu glezniņas vai sikos kokgriezumus, deku-pāžu uz koka vai grāmatzīmi no dabas materiāliem.

„Pakalniešos” ir ko redzēt, sataustīt, sajūst un piedzīvot gan tad, ja esat iegriezies uz stundiņu pusotru, gan tad, ja ciemosieties pie mums nedēļu, apmetoties mūsu piedāvātajās naktsmītnēs.

„Pakalnieši” ir SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" filiāles „Meža konsultāciju pakalpojumu centrs”

neformālās izglītības apmācību centrs, kas atrodas Gaiziņkalna pakājē, Viešūra ezera krastā, netālu no Viešūra kalna Madonas novada Vestienas pagastā. Dodoties ekskursijā pa Gaiziņa apkārtni, iespējams arī izvizināties zirga mugurā, vairāk uzzināt par trušu un kazu dzīvi, iekrāsot mēli, garšojot mellenes, un cienāties ar vietējiem veselīgiem, žāvētiem našķiem, padzerties veselīgo Bolēnu avota ūdeni, savārit ziepes, ielūkoties Burova leļļu mājā, apciemot A.Čaku vai pavesoties Blaumaņa „Brakos”, iepazīt Gaiziņa puses un Dievienas bagāto kultūrvēsturi un pabūt vistuvāk saulei Latvijā!

Danuta Kiopa,

MKPC Apmācību centra „Pakalnieši” vadītāja

Grundzāles pamatskolas skolēni „Pakalniešos”

Palīdzēsim ligzdojošiem putniem!

Lieliski palīgi cīņā ar meža kaitēkļiem ir mazie dobumperētāji – zilītes, mušķērāji, ericīņi un citi.

Lai šos putnus piesaistītu mežam, jāizgatavo un pareizi jāizvieto tādi putnu būriši, kādus ligzdu veidošanai un mazuļu uzaudzināšanai izmanto dobumperētāji. Būriši jāizgatavo atbilstoši tās putnu sugas izmēriem, kurus vēlamies piesaistīt. Ornitologs Elvijs Kantāns iesaka putnu būrišus izvietot mežā, mežmalās, kā arī pie atklātām ainavām. Putnu būrišos piesaistītie putni barosies ar kaitēkļiem un palīdzēs uzturēt mežu labākā sanitārā stāvoklī.

KĀ PAGATAVOT PUTNU BŪRĪTI?

Izgatavojot putnu būrišus, ir jāievēro dažādas pamatprasības. To iekšējās sienas ir jāveid-

do no neēvelētiem dēļiem, lai mazie putnēni varētu izkļūt no būriša. Dēļiem jābūt sausiem, lai laika gaitā būrītis nerastos šķirbas. Ieteicamais dēļu biezums ir 2–2,5 cm. Bet, ja šķirbas tomēr rodas, tās jāaizklāj ar listēm. Jumtiņu vēlams izgatavot no ūdensnecaurīdīga materiāla, piemēram, skārda vai ruberoīda. Būriša grīdiņu nepieciešams ienaglot starp tā sienām, nevis no apakšas, jo tādējādi būrītis būs labāk pasargāts pret nokrišņiem un mitruma uzkrāšanos, putni jutīsies labāk un pats būrītis kalpos ilgāk. Lai pagarinātu būriša kalpošanas laiku, to no ārpusē var apstrādāt ar kādu no videi nekaitīgiem koksnes antiseptiskajiem līdzekļiem.

Putnu būrišu izgatavošanas un izvietošanas pamācība dažādām putnu sugām atrodama interneta vietnē mammadaba.lv.

KĀ PASARGĀT NO PLĒSĒJIEM?

Būrītīm jābūt izgatavotam tā, lai perējums būtu pasargāts no ligzdu postītājiem – plēsīgajiem zvēriem. Mazu izmēru būrišos cauna vai kaķis iekļūt nevar, tāpēc tie savu laupījumu izvelk pa skreju ar ķepu vai norauj būriša jumtu. Lai dzīvnieks nevarētu sasniegt ligzdu pa skreju, būrītīm nepieciešama vismaz 6 cm gara ārējā laipiņa. Jumtiņam jābūt labi nostiprinātam. Mežos, kur būriši bez nodrošinājuma izlikti lielā skaitā, caunas tos apstaigā un izposta perējumus citu pēc

cita. Šāda būrišu izlikšana rada putniem vairāk zaudējumu nekā labuma. Jauni būriši parasti ir gaiši un tādēļ plēsējiem viegli pamanāmi, tāpēc tos būtu vēlams viegli apdedzināt vai apstrādāt ar antiseptiskiem šķidrumiem.

NEAIZMIRSTAM IZTĪRĪT BŪRĪTI!

Dobumperētāji putni nekad neizmanto ligzdošanai veco ligzdu. Atšķirībā no mājas strazda, kas pavasarī izmet no būriša veco ligzdas materiālu, sīkie dobumperētāji (zilītes, melnais mušķērājs) būrišus netīra, bet būvē jaunu ligzdu virsū vecajai. Pēc vairākiem gadiem būrītis ir pilns ar ligzdu materiāliem. Ligzda, kas uzbūvēta virs vienas vai vairākām vecajām ligzdām, ir vieglāk sasniedzama ligzdu postītājiem. Tādēļ katru gadu (septembrī – novembrī) būriši ir jāiztīra.

(Turpinājums 11.lpp) ►

Latvijas studenti mācās Somijā

Trīs Latvijas Lauksaimniecības universitātes Meža fakultātes 3.kursa studenti – Rihards Ķepītis, Rūdolfs Šmits un Pēteris Virs, jau otro semestri ERASMUS studentu apmaiņas programmas ietvaros studē Somijā, Joensuu pilsētā, Austrumsomijas universitātes Meža fakultātē.

Lai dotos studēt uz ārzemēm ar interesi vien bija par maz, studentu atlasē tika ņemtas vērā arī puīšu sekmes un angļu valodas zināšanas.

Pēteris pēc 12.klases apzināti izvēlējās turpināt dzimtas tradīcijas un kļūt par profesionālu meža zinātni. Riharda izvēli pamudināja pragmatisms, domājot par meža nozares stabilitāti Latvijā. Rūdolfs sākotnēji izvēlēto kokapstrādes jomu studiju laikā nomainīja pret mežu inženierzinātni. Taču viņi visi trīs ir vienprātīgi, ka, lai kāda ir bijusi viņu sākotnējā motivācija, izšķirošā tālākās izglītības ieguvē ir bijusi patika būt dabā.

SOMIJĀ MĀCĀ PROGNOZĒT NĀKOTNI

Topošais meža inženieris Rihards Ķepītis, salīdzinot mācības Latvijā un Somijā, spriež, ka Latvijā studiju pro-

cesā lielākais uzsvars tiek likts uz praktisko zināšanu apguvi, savukārt Somijā ļoti daudz uzmanības tiek veltīts meža nākotnes jautājumiem un to ietekmei uz klimata pārmaiņām. „Latvijā mēs iemācījamies par pagātni un šodien, Somijā – prognozēt nākotni,” piebilst Rūdolfs Šmits. „Mežsaimniecības studijās gan Latvijā, gan Somijā ir arī kas kopīgs”, papildina Pēteris Virs, „tās ir trīs izplatītākās koku sugas – priede, egle un bērzs.” Studenti, uzburot Somijas meža ainavu, aicina iztēloties, ka pilsētas centrā starp daudzdzīvokļu namiem ir mežs ar mellenājiem un savvaļas zaķiem, nevis labiekārtoti parki kā Valmierā vai Jelgavā. Un turpat starp mājām mežos ir izveidoti tehnoloģiskie koridori, kur notiek mežizstrāde – tiek veidotas krājas kopšanas cirtes un iedzīvotāji neprotestē, jo izprot mežsaimniecības

patmatprincipus. Jau piekto mēnesi dzīvojot Somijā, latviešu studenti secina, ka Somijā pilsētas iedzīvotājiem dabiskais mežs ārpus pilsētas pie vasarnīcām ir kā latviešiem lauku vai vasaras māja ar zemi, kur gan pastrādāt, gan atpūsties.

ZINĀTNIĒKU UN PRAKTIĶU SADARBĪBA

Studējot starptautiskās studentu apmaiņas programmas ietvaros, Pēteris, Rūdolfs un Rihards apgūst ne tikai pieredzējušu pasniedzēju sniegtās zināšanas, bet arī no citu valstu studentiem izzina mežu apsaimniekošanas tradīcijas un problēmas citās zemēs, piemēram, Brazīlijā, Ķīnā, Kanādā, Āfrikā. Puīši atzīst, ka, apgūstot teoriju, bieži nākas stāstīt arī Latvijas piemērus. Aprīņojami, bet ārvalstu studiju procesā visvairāk puīšus fascinē pasniedzēju, zinātnieku un praktiķu sadarbība: „Ja universitātei zinātniskais institūts atrodas tieši pretī pāri ielai, nav nekāds pārsteigums, ka viņi arī studiju procesā prezentē jaunāko pētījumu datus.” Visiem trim jauniešiem ir viens viedoklis, ka šādu praksi vajadzētu attīstīt arī Latvijā.

STUDENTIEM DOTA LIELĀKA BRĪVĪBA

Studentiem Austrumsomijas universitātē ir dota lielāka brīvība, jo studenti paši var izvēlēties, kādus priekšme-

tus apgūt, nevis studēt studiju programmā stingri noteiktus mācību kursus. To arī uzsver paši somu pasniedzēji: „Studentiem tiek dota iespēja pašiem izvēlēties, ko un kad mācīties, vienīgais noteikums ir iegūt nepieciešamos kredītpunktus.”

Kontaktlekcijas vada nozares profesionāļi un pētnieki no visas Eiropas. Lekcijas ir lasījuši pasniedzēji no Spānijas, Slovēnijas un Krievijas. Daudzi mācību priekšmeti noslēdzas ar mācību ekskursiju, kuras ietvaros studentiem ir iespēja redzēt dzīvē to, par ko pasniedzēji stāsta lekcijās. Puīši ir bijuši ekskursijā uz kūdras ieguves uzņēmumu, koģenerācijas staciju un uzņēmumu, kur ražo biogāzi. Studiju kursa „Meža apsaimniekošana, koksnēs ražošana un citi ekosistēmas pakalpojumi” ietvaros pabijuši mežā, lai iepazītos ar Somijas mežsaimniecību. Pavasarī notiks studiju tūre uz Krieviju, kas padziļinās iegūtās zināšanas priekšmetā „Mežsaimniecība Krievijā”.

Universitātē studiju procesā tiek veidoti daudzi grupu darbi, kuros mācās ne tikai studenti, bet arī paši pasniedzēji, jo diskusijās ir iespēja dzirdēt par mežsaimniecības pieredzi citās valstīs.

„Uz lekcijām dažkārt devāmies Meža fakultātes kreklos – ne tikai tāpēc, lai spāņi va-

Ekskursija Johan Deer meža tehnikas rūpnīcā, no kreisās – Mārtiņš Buks, Rūdolfs Šmits, Matīss Lācis, Rihards Ķepītis, Ģirts Zvaigzne, Aigars Loks, Pēteris Virs.

Pēc sniega futbola turnīra, no kreisās – Rihards, Rūdolfs – apbalvots kā turnīra draudzīgākais spēlētājs, Aigars, Mārtiņš, Pēteris, Ģirts

Internacionālā gaisotnē, kopā ar spāņiem, igauņiem, brazīliešiem, kanādiešiem, ķīniešiem, ganiešiem, grieķiem un somiem iepazīstam kūdras ieguvi Somijā

rētu mūsu vārdus izrunāt, bet arī, lai prezentētu mūsu Meža fakultāti visā pasaulē. Kurša biedri bija sajūsmā par mūsu formām, un arī kanādieši mūs nofotografēja. Šķiet, ka Meža fakultātes vārds izskanēs arī aiz okeāna,” stāsta Pēteris.

DAŽĀDAS ATPŪTAS IESPĒJAS

Brīvajā laikā Somijā ir dažādas atpūtas iespējas. Peldbaseini, svaru zālēs, hokeja laukumi un slēpošanas trases ir visā pilsetā, brīvi pieejamas studentiem. „Savu brīvo laiku bieži pavadījām dodoties makšķerēt uz zivju bagātajām upēm. Somi vienmēr ir padomājuši par

atpūtnieku ērtībām, jo mazajā mājiņā, kur iespējams pārļaut nakti guļammaisā, ir jau saskaldīta malka, sērkociņi, pat zāģis un cirvis, lai atpūtniekiem būtu iespēja arī pašiem sazāģēt malku.”

Iepazīstoties ar vietējo somu, Rihardam viegli izdevās sarunāt ekskursiju Johan Deer meža tehnikas rūpnīcā. Uzņēmuma vadība bija ļoti atsaucīga pret studentu vēlmi redzēt ražošanas procesu un novadīja ekskursiju, parādot kā harvesteri tiek montēti visas līnijas garumā.

„Sniega futbola turnīrā, spēlējot -15 grādu aukstumam, mēs izcīnijām 2.vietu. Mūsu

Foto: no P. Vīra arhīva

Cope tuva sirdij ir ne tikai latviešiem, bet arī spāņiem. Amēlam un Rihardam šīs ir lielākās noķertās līdakas mūžā! 4,5 kg

vājā vieta bija meitenes, jo vienīgā meitene pretinieku komandā iesita 2 vārtus fināla mačā, atstājot mūs zaudētājos ar 0:2. Turnīra sākumā bija iespēja novērtēt iepriekšējo gadu latviešu studentu paveikto, jo somi pienāca mums klāt un novēlēja „Labu veiksmi!” latviski. Cerams, ka arī mēs ko iemācīsim un atstāsim Somijā.”

NĀKOTNES PLĀNI

Kādi ir topošo Latvijas Lauksaimniecības universitātes Meža fakultātes 3.kursa studentu Riharda Ķeņģiņa, Rūdolfa Šmita un Pētera Vīra nākotnes plāni? Lai cik labi būtu mājās, studij-

as ārzemēs viņus ir aizrāvušas un motivējušas jau domāt par maģistra studiju turpināšanu ārpus Latvijas. „Kamēr ir iespējas, gribu zināšanas un pieredzi iegūt ārzemēs, pēc tam strādāt Latvijā,” atzīst Rihards.

Kā vienu no iekārotākajiem uzņēmumiem Latvijā viņi min A/S „Latvijas Valsts meži”, kā arī darba iespējas Valsts meža dienestā, īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, un ar mežu saistītos uzņēmumos privātajā sektorā, Somijā gūtās zināšanas pielietojot praksē Latvijā.

Andris Virs,

MKPC Ziemeļvidzemes nodaļas vadītājs

Palīdzēsim ligzdojošiem putniem!

(Turpinājums no 9.lpp)

Nepieciešamības gadījumā vienlaikus ar tīrīšanu var veikt arī būrišu defektu novēršanu (jumtiņa nomainīšanu u.c.). Parasti vecajos ligzdu materiālos savairojas putnu parazitāri, tādēļ ir ieteicams rudenī tīrīt ne tikai sīko dobumperētāju, bet arī citu putnu būrišus.

KUR IZLIKT BŪRĪTI?

Vislabāk putnu būrišus izlikt jau rudenī, kad ligzdošanas teritorijas aizņem pie mums pārzīemojošie dobumperētāji. Ja rudenī būrišus izlikt nav iespējams, tos jāizlikt pēc iespējas agrāk pavasarī (martā, aprīļa sākumā). Vislabāk būrīti pie koka piestiprināt ar naglām. Būrīti var arī iekārt koka zarā ar stiepli. Nav ieteicams būrīti piesiet ar stiepli ap koku, jo tad stieple ieaug kokā vai pārtrūkst, kokam augot. Turklāt kokam tiek nodarīts kaitējums. Būrīša skreju vislabāk vērst uz

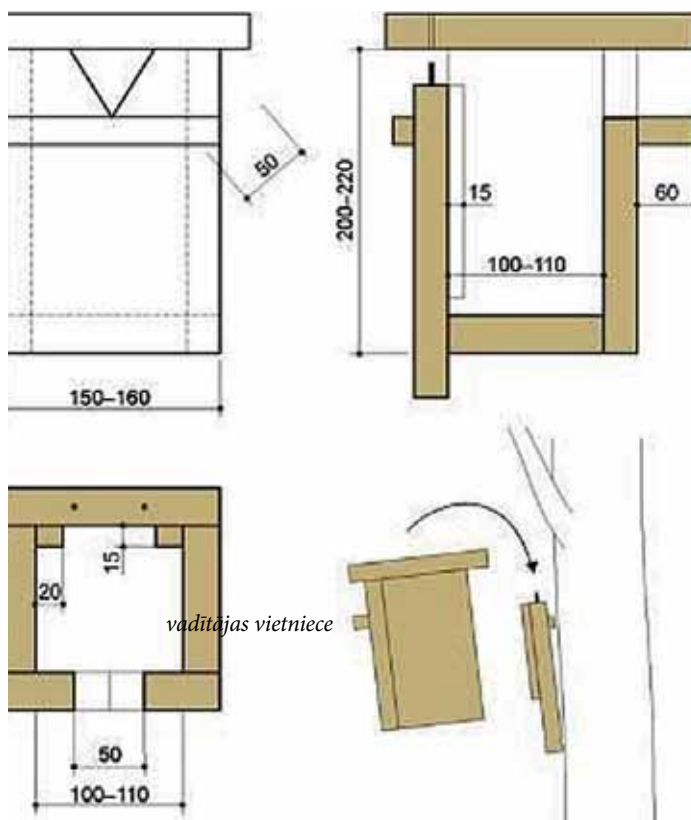
austrumiem, dienvidaustrumiem vai ziemeļaustrumiem. Skreju vēlams novietot pret klajāku vietu, un to nedrīkst aizsegēt koku zari. Sīko dobumperētāju būriši jāpiestiprina 2-4 metru augstumā. Būrīšus, kas piestiprināti zemāk, viegli varēs sasniegt garāmgājēji, traucējot putnu ligzdošanai. Būrīšus mežā izvietojiet 20-60 metru attālumā vienu no otra. Vidēji izlikt 4-8 putnu būrišus uz 1 hektāru.

Putnu būrišu izgatavošana un izlikšana ir liels ģimenes pasākums. Izvietojot putnu būrišus mežaudzei kaitīgo kukaiņu apdraudētās platībās, iespējams samazināt to ietekmi, kā arī gūt gandarījumu par paveikto un tuvāk iepazīties ar putnu dzīvi.

Rakstā izmantota informācija no www.lob.lv un www.mammadaba.lv

Linda Vladimirova,

MKPC Ziemeļaustrumu nod.

„Cirsmu izsoles” nomainījusi „Meža birža”

Interneta izsoles ir populāras visā pasaulē. Starp tām ir arī tādas, kuras piedāvā pārdot un iegādāties meža īpašumus un augoša meža cirsmas. Latvijā šāda veida interneta platformu piedāvā SIA „Meža birža”. Iepriekš pazīstamais portāls *cirsmuizsoles.lv* kopš novembra ir pārtapis jaunā veidolā – www.mezabirza.lv. Aicinājām portāla vadītāju **Janeku Kamerovski** pastāstīt par šo netradicionālo iespēju tiem, kuri vēl nav pazīstami ar interneta izsoļu darbību, kā arī informēt par jaunumiem, kas saistīti ar jaunā portāla izveidi.

Kas ir portāls *mezabirza.lv* un kāpēc izvēlēties interneta izsoles?

Portālu ciešā sadarbībā ar IKT speciālistiem izstrādājuši meža nozares speciālisti. Viņi portāla attīstībā pastāvīgi iegulda gan savas zināšanas, gan praksē gūtās atziņas un pieredzi. Portāla politika ir būt neatkarīgiem – tas nozīmē, ka portāla veidotāji paši netirgo koksni vai meža īpašumus, bet piedāvā savus pakalpojumus, lai koksnes tirgošanu padarītu efektīvāku visām koksnes tirgū iesaistītajām pusēm. **Mezabirza.lv** mērķis ir nodrošināt meža īpašniekiem un meža nozares profesionāļiem stabilitāti, kvalitatīvu un uzticamu darījumu vidi augoša meža cirsmu pārdošanā un pirkšanā. Lai attīstītu šo ideju tālāk, portāla veidotāji ir atvērti sadarbībai ar meža nozares uzņēmumiem un organizācijām.

Mežu saimniekiem bieži vien nav tik specifisku zināšanu, lai paši varētu precīzi novērtēt sava īpašuma patieso vērtību. Ievietojot savu piedāvājumu interneta vidē, tas kļūst plaši pieejams un to var pārdot par visobjektīvāko cenu. Zūd iespēja nezināšanas dēļ zaudēt iespējamo peļņu. Turklāt, ievietojot cirsmu izsolē, pārdevējam nav jātērē

laiks, meklējot isto pircēju un katram interesentam pārsūtot nepieciešamo informāciju.

Cirsmu uzpircējiem tā ir laba iespēja taupīt laiku un materiālos resursus, vienkāršā un uzskatāmā veidā iegūstot pilnīgu informāciju par cirsmas piedāvājumu. Tāpat nav nepieciešams doties uz klātienē izsoles norises vietu, bet ir iespējams sev ērtā vietā un veidā veikt solījumus interesējošā izsolē.

Cik tas ir populāri?

Kopš 2010.gada, kad cirsmu izsoļu portāls uzsāka savu darbību, tajā ir ievietotas 299 izsoles, kurās kopumā veikti 2567 solījumi. Portālā ir reģistrējušies vairāk kā puslūkstotus lietotāju. Starp viņiem ir gan lieli un atzīti Latvijas un starptautiskie mežsaimniecības uzņēmumi, gan privātpersonas. Esam pārliecināti, ka tendence pirkt un pārdot ar interneta starpniecību tikai palielināsies. Cilvēki arvien vairāk apzinās sava laika vērtību, un, ja ir iespēja to ietaupīt, kādēļ to nedarīt!

Kā notiek pirkšanas un pārdošanas process?

Pirmkārt, portāla pakalpojums var izmantot tikai reģistrēti lietotāji. Reģistrēšanās portālā ir bez maksas. Izsoļu ievietošana portālā ir maksas pakalpojums, toties nenosolītas izsoles gadījumā pārdevējam tiek dota iespēja atkārtoti ievietot šo izsoli bez maksas. Solījuma izdarīšana arī ir par maksu. Tas ļauj izvairīties no nepārdomātiem un sasteigtiem solījumiem un ir apstiprinājums tam, ka pircēja nodomi ir nopietni.

Izsoles ievietot var ikviens meža īpašnieks vai viņa pilnvarotā persona. Tomēr mēs parasti iesakām sadarboties ar meža īpašnieku apvienībām vai Meža konsultāciju pakalpojumu centra speciālistiem,

kuri palīdz sagatavot cirsmas un nepieciešamo informāciju, kā arī iesniegt cirsmu izsoli. Lai cirsmu pārdotu (ne tikai portālā *mezabirza.lv*) ir jāveic virkne darbību cirsmas sagatavošanā. Esam gandarīti, ka lielākie cirsmas sagatavošanas pakalpojumu sniedzēji izmanto mūsu portālā sniegtās iespējas un klientiem piedāvā sagatavotās cirsmas ievietošanu interneta izsolēs kā savu pakalpojumu. Pārdevējam jāņem vērā, ka pircēji labprātāk izvēlas iegādāties cirsmas, kurām ir zināms pārdevējs un ko pārstāv kāda zināma institūcija. Tomēr arī privātpersonām, ja dokumentācija ir kārtībā, nav jābaidās pieteikt savas cirsmas. Pieredze rāda, ka labi piedāvājumi netiek laisti garām neatkarīgi no tā, kas tos ievietotājis portālā.

Lai pieteiktu cirsmu interneta izsolei, ir jāiesniedz tie paši dokumenti, kas pārdošanai tradicionālā veidā – tie ir dokumenti, kas apliecina īpašuma tiesības un atbilstoši identificē pārdojamo objektu.

Kas jauns portālā *mezabirza.lv*?

Tā kā mēs vēlamies iet līdzi laikam un jaunākajām tehnoloģijām iespējām, tika nolemts portālu *cirsmuizsoles.lv* pārveidot jaunā kvalitātē. Pēc gadu ilga izstrādes procesa tapa portāla jaunā versija. Tika uzlabots vietnes izskats, vairāk domājot par to, kā tā lietošanu padarīt ērtāku klientam. Jaunais portāls_ ir krietni

parocīgāks izmantošanai viedtālrunos un planšetdatoros. Tas ļauj portālu lietot arī ārpus biroja, kad stacionārais dators nav pieejams.

Jauninājumi skāruši arī apmaksas sistēmu. Līdzīgi kā šogad Latvija, arī mēs esam nomainījuši norēķinu līdzekli. Meža biržā norēķini tiek veikti ar Meža biržas čekuriem. Bez tam esam samazinājuši apkalpošanas laiku, un tagad rēķini tiek sagatavoti un nosūtīti automātiski.

Jaunajā portālā piedāvājam jaunumu arī cirsmu sagatavotājiem – nodrošinām tiesaistes programmu dastojuma aprēķiniem ar Haglofs elektroniskajiem dastmēriem veiktos uzmērījumus.

Kaut arī interneta platforma darbojas un izsoles norit pilnā sparā, joprojām notiek portāla izstrādes un attīstības darbi. Mēs vēlamies, lai klientiem būtu pēc iespējas ērtāks un vieglāk uztverams izsoļu ievietošanas un solišanas process. Tāpēc esam pateicīgi par ierosinājumiem, ieteikumiem un vēlmēm, kuras saņemam no saviem klientiem. Drīzumā portālā parādīsies Jaunumu sadaļa, kurā reģistrētie lietotāji varēs izteikt savu viedokli.

Nobeigumā vēlos atklāt svarīgāko jaunumu – pēc klientu pieprasījuma esam nolēmuši paplašināt izsoļu daudzveidības iespējas. Drīzumā piedāvāsim pirkt un pārdot izsolēs meža īpašumus un izstrādāto produktu – apaļkoku.

Uz tikšanos Meža biržā!

Kāpēc ir noteikts jaunaudžu kopšanas aizliegums?

Ministru kabineta noteikumi Nr.936 nosaka, ka no 1.aprīļa līdz 30.jūnijam visos mežos aizliegta līdz 10 gadu vecu priežu un lapu koku un līdz 20 gadu vecu egļu mežaudžu kopšana. Tas neattiecas uz jaunaudzēm, kur skuju koku vidējais augstums nepārsniedz 0,7 metrus, bet lapu koku vidējais augstums – 1 metru. Tas nepieciešams, lai netraucētu dzīvniekus vairošanās sezonas laikā. Šajā laikā sāk ligzdot arī putni. Ornitologs Viesturs Ķerus uzsver, ka jaunaudžu kopšanas aizliegums pasargā jaunaudzēs dzīvojošo putnu ligzdas no izpostīšanas. Pat tās ligzdas, kas netiek fiziski izpostītas, putni pamet traucējuma dēļ vai tās atklātas plēsējiem, kuri tās izposta. Tāpēc, lai pasargātu ligzdojošos putnus pavasarī, Latvijas Ornitoloģijas biedrība šobrīd aicina vienoties par vispārēju mežizstrādes aizliegumu putnu ligzdošanas laikā (aprīlis – jūnijs).

Kādēļ izvēlēties kailsakņu stādus ar uzlabotu sakņu sistēmu?

Mērenajā klimata joslā parastā egļe ir viena no saimnieciski nozīmīgākajām koku sugām mežsaimniecībā. Tāpēc mežkopju prātus allaž ir nodarbinājusi doma par efektīvāku un produktīvāku šīs sugas kultivēšanu.

Tradicionāli meža atjaunošanai tika izmantoti kailsakņu stādi, kuri bieži cieta no nelabvēlīgiem faktoriem, un atjaunojamās platības nereti nācās papildināt ar reproduktīvo materiālu. Arī kopšanas pasākumiem bija jāplāno ievērojams darbu apjoms. Mūsdienās plaši izmanto egļu stādus ar uzlabotu sakņu sistēmu, kas, pateicoties kompaktai sakņu sistēmai, uzrāda daudz labākus rādītājus salīdzinājumā ar klasisko kailsakni.

SĀKOTNĒJIE REZULTĀTI NEBIJA IEPRIECINOŠI

Jau 20. gadsimta beigās Zviedrijā tika mēģināts ieviest jaunu stādu audzēšanas tehnoloģisko veidu, izmantojot kailsakņu stādus ar uzlabotu sakņu sistēmu. Zviedrijas kokaudzētavas tomēr atteicās no šīs tehnoloģijas tālākas attīstīšanas. Salīdzinot ar konteinerstādu audzēšanu, atteikuma iemesli bija divi – nepieciešamas lielas lauka platības stādu

audzēšanas laikā kokaudzētavās un stādu kopšanai nepieciešams lielāks cilvēku skaits.

Tomēr, ņemot vērā labo īpašību salikumu no kailsakņu stāda un konteinerstāda, ko apvieno kailsakņu stāds ar uzlaboto sakņu sistēmu, LVM „Sēklas un stādi” kokaudzētavās tika veikti mēģinājumi audzēt stādus pēc šīs inovatīvās tehnoloģijas. Sākotnējie rezultāti nebija iepriecinoši, bet tika izdarīti secinājumi un mēģinājumi turpinājās, līdz tika sasniegts vēlamais rezultāts. Apgūstot, pētot un uzlabojot šo tehnoloģiju, rezultāti kļuva arvien pozitīvāki. Pieprasījums

Jānis Siksalietis demonstrē lieliski izaudzētus egļu stādus ar uzlabotu sakņu sistēmu

Foto: no Podiņu kokaudzētavas arhīva

pēc šī stādu veida pieauga, un ražošanas apjomi tika strauji palielināti. Šis stādu veids nu jau ir stabils produkts Latvijas un Skandināvijas tirgū.

SVARĪGĀKAIS – VEIDOT UZLABOTU SAKŅU SISTĒMU

Egļu kailsakņu stādam ar uzlabotu sakņu sistēmu nepieciešami divi gadi, līdz tas ir gatavs sūtīšanai uz platību, kur to stādīs. Stādu audzēšana aizsākas agri pavasarī, kad egli sēj ar kūdras substrātu pildītos konteineros un audzē apkurināmās siltumnīcās aptuveni 6–8 nedēļas. Tur galvenokārt aug stāda virszemes daļa. Tad tos izved no siltumnīcas un novieto stādu pieaudzēšanas poligonā, kur galvenais uzvars tiek likts uz sakņu sistēmas attīstīšanu.

Rudenī stādus no lauka pārvieto un, ievērojot dažādus priekšnoteikumus, uzglabā auk-

stuma kamerās jeb saldētavās. Pirms ievietošanas saldētavās stādi tiek sagatavoti realizācijai nākamajā pavasarī. Tie tiek sašķiroti, iepakoti un marķēti. Atbilstošā temperatūrā stādus iespējams uzglabāt vairākus mēnešus, un tiem nepazeminās vitalitātes rādītāji. Strādājot pēc šādas tehnoloģijas, isajā pavasara stādīšanas sezonā iespējams nodrošināt optimālus realizācijas tempus un kvalitāti.

POZITĪVA PERSPEKTĪVA MEŽKOPĪBĀ

Stādam, kas ir kailsaknis ar uzlabotu sakņu sistēmu, svarīgākais ir nodrošināt atbilstošus augšanas apstākļus sikkonteinērā, kur kompaktā sakņu sistēma arī izveidojas. Pēc izstādīšanas laukā un apmežojamajās platībās, šādam stādam ir nodrošināta daudz lielāka iespēja efektīvi saņemt gan pilnvērtīgai augšanai nepieciešamo mitrumu, gan barības vielas.

Bez parastās egles LVM kokaudzētavās šādi tiek audzēti arī kārpainā bērza, melnalkšņa, Eiropas lapegles un hibrīdapses stādi. Savukārt parastā priede pēc līdzšinējās pieredzes ir mazāk piemērota šādu stādu audzēšanas tehnoloģijai.

Pēc klientu pozitīvajām atsauksmēm varam secināt, ka stādiem, kas audzēti, izmantojot šo tehnoloģiju, būs ļoti pozitīva perspektīva mežkopībā.

Jānis Siksalietis,

LVM Podiņu kokaudzētavas vadītājs

Milēt – tas nozīmē pazīt!

Katra gada sākumā Latvijas Dabas muzejs un dabas pētnieku biedrības nosauc attiecīgā gada dzīvnieku, putnu, koku, augu, kukaiņu, sēni u.tml dz., kas nesīs gada titulu attiecīgajā kategorijā.

GADA KOKS – ZIRGKASTAŅA

Pēc Austrumu horoskopa 2014. gads ir Zirga gads, tādēļ gluži loģiska arī izvēle – par šī gada koku atzīta zirgkastaņa jeb latīniski – *Aesculus hippocastanum*. Šķiet, kurš gan nezi-

na šos skaistos kokus ar lepnajiem ziediem pavasaros, kad, citējot Ojāru Vācieti, „...kastanis sev kastanieti ar baltu sve-

ci meklēt iet”! Rudenī tā vien gribas ielikt kabatā brūnos kastaņu bērniņus, kas slēpjas mazajos, adatainajos kastaņu „ezišos” un tik jauki iegūļas plaukstā! Zinātāji stāsta, ka šiem bumbulišiem esot arī ļoti laba enerģētika un tos esot ieteicams pa kādam glabāt pat uz rakstāmgalda (es tā daru!).

Nosaukuma šis augs ieguvis no sava radnieka – ēdamā kastaņa, jo vizuāli to augļi ir līdzīgi. Bet ar zirgiem saikne esot vien tā, ka, atšķirībā no ēdamo kastaņu augļiem, tie kādreiz lietoti zirgu uzturā.

Latvijā zirgkastaņa jau no ļoti seniem laikiem ir plaši izplatīta dažādos stādījumos gan parkos, gan ceļa malās un

pie mājām. Lielākā Latvijas zirgkastaņa aug Ventspilī, Reņķa dārzā, un tās apkārtmērs ir 5,18 m. Pēdējā laikā gan zirgkastaņas bojā kāds nepatīkams kaitēklis – zirgkastaņu raibkode. Koka augstspēju tas būtiski neietekmē, bet „smukumu” gan. Nelaieme tā, ka šie sīkie nejauceņi nevienam putnam vai kukaiņam tā īsti negaršo, tādēļ tiem nav dabisku ienaidnieku, kas spētu kokus aizsargāt! Šī iemesla dēļ vienkārši jāizvēlas citas zirgkastaņu sugas, kuras kaitēkļi nebojā, piemēram – sarkano zirgkastaņu *Aesculus pavia*, dzelteno zirgkastaņu *Aesculus flava* u.c. Zied tās ne mazāk skaisti!

(Turpinājums 16.lpp) ▶

Iepazīsim pavasara sēnes!

Latvijā sēnes iespējams atrast ne tikai rudenī, bet arī agri pavasarī. Pavasara sēņošanas laiks sākas aprīļa beigās un maija sākumā. Sēņotāji visvairāk iecienījuši bisītes (murķeļus), lāčpurnus un ķēvpupus, taču atrodamas arī citas – gan dažādas kaussēnes, gan cepuriņu sēnes.

BISĪTES

Parastās bisītes auglķermenī ir ar 2–10 cm garu un platu kafijas brūnu cepurīti. Tās daivas vairāk vai mazāk pieaugušas pie kātiņa, veidojot viļņainas krokas, kas pēc savas struktūras atgādina smadzenes. Kātiņš ir 3–9 cm garš, pelēkbalts, iedzeltens vai iesārts, vāji pūkains. Sēnes mikstumam ir vaskveida konsistence, tas ir ļoti trausls, ar patīkamu smaržu un garšu. Bisītes aug sausos, smilšainos mežos, īpaši zem priedēm, izcirtumos, ceļmalās.

Latviešu valodā sēnes sauc arī par murķeļiem. Pārprātums radies tulkošanas kļūdas dēļ. Nosaukums „murķelis” ienācis latviešu valodā apmēram pirms 100 gadiem, tulkojot to no vācu valodas vārda „Morchel”, kas latviešu valodā atbilst sēnei lāčpurns. Iespējams, tas noticis tāpēc, ka Vācijā un citur Rietumeiropā lāčpurni ir daudz biežāk sastopami un iecienīti kā ēdamās sēnes, bet Latvijā šīs labās īpašības tikušas piedēvētas pie mums biežāk sastopamajai bisītei.

Bisītes svaigā veidā ir ļoti indīgas! Tās satur indi – gi-

romitrīnu, kas sēnēs uzkrājas lielākos daudzumos. Tāpēc bez pareizas apstrādes bisītes uzturā nav lietojamas. Tās vārot, var saindēties tikai ieelpojot tvaikus! Giromitrīns, sēni vārot, karstā ūdenī nešķīst. Tā lielākā daļa sadalās, žāvētas sēnes pusgadu glabājot nenošlēgtā traukā. **Drošības apsvērumu dēļ speciālisti iesaka šīs sēnes uzturā nelietot.**

Parastā bisīte *Gyromitra esculenta*

Parastais lāčpurns *Morchella esculenta*

LĀČPURNI

Šīs sēnes cepurīte ir 6–12 cm augsta un 4–8 cm plata, dzeltenbrūngana, dzeltenpelēka, lodveidīga, olveidīga, ar šūnveidīgām krokām. Kātiņš baltgans līdz gaiši dzeltenīgs, pie pamatnes resnāks, 4–8 cm garš un 1–2 cm diametrā, dobs. Mikstums maigs, vaskveidīgs, ļoti trausls, ar patīkamu garšu un smaržu. Sēne sastopama aprīlī un maijā lapkoku mežos, parkos, dārzos, zālajos, visbiežāk kaļķainās, mālainās, retāk smilšainās vietās, dažkārt lielos daudzumos degumos. Parastais lāčpurns atšķiras pēc uzbūves no līdzīgām sugām ar to, ka cepurīte ir saaugusi ar kātiņu visā tās augstumā.

Labu un garšīgu ēdamā sēne. Taču literatūrā ir atzīmēts, ka šī sēne atsevišķām personām var izraisīt vieglu saindēšanos, tāpēc arī parastos lāčpurnus pirms ēdiena gatavošanas 10–

15 minūtes ieteicams novāriet un ūdeni izliet.

ĶĒVPUPI

Ķēvpupiem cepurītes apakšējā mala ir brīva. Tā atgādina pirkstā uzvilktu uzpirkstēni. Latvijā biežāk sastopams parastais ķēvpups. Tā auglķermenī sasniedz 14–15 cm augstumu. To cepurītes ir 2–5 cm augstas un 2–5 cm platas, plati zvanveidīgas, gareniski krokainas, dzeltenbrūnas vai okerbrūnas, dažreiz gandrīz dzeltenas ar brūnu apakšējo malu. Kātiņš ir 6–14 cm garš, cilindrisks, pie pamatnes nedaudz paplašināts, dobs. Mikstums – plāns, vaskveidīgs, bez īpašas smaržas vai garšas.

Ķēvpupi aug gaišos lapkoku mežos, mežu laukumiņos, mežmalās. Tiem patīk irdenās, trūdvielām bagātās augsnes, it īpaši zem apsēm vai to tuvumā. Šai sēnei ir ļoti izteiktas prasības pēc mitruma un siltuma. Ja šo apstākļu nav, tad tajā gadā sēne auglķermeņus gluži vienkārši neveido. Ja šo sēni esam kādā vietā atraduši, tad citos gados to atkal tur atradīsim, ja vien būs atbilstoši klimata apstākļi. Pirms lietošanas obligāti 10–15 minūtes jānovāra un novārijuma ūdens jāizlej.

Raksts sagatavots sadarbībā ar Inetu Dānīeli.

Konsultācijas par sēnēm iespējams saņemt sēņošanas sezonas laikā Latvijas Dabas muzeja Botānikas nodaļā pie konsultantēm

I. Dānīeles (t. 67356036) un D. Meieres (t. 67356051).

Rita Daščiora,

MKPC Rīgas reģionālās nodaļas mežsaimniecības konsultante

Parastais ķēvpups *Verpa bohemica*

Stājušies spēkā „Savvaļā dzīvojošo medijamo dzīvnieku piebarošanas noteikumi”

Šogad, sākot ar 1.janvāri, ir stājušies spēkā Ministru kabineta 17.12.2013. noteikumi Nr.1483 „Savvaļā dzīvojošo medijamo dzīvnieku piebarošanas noteikumi”, kas izdoti saskaņā ar Medību likuma 3.panta astoto daļu.

Jaunie noteikumi paredz savvaļas medijamo dzīvnieku piebarošanas nosacījumus un nosaka kritērijus iespējamo barošanas vietu dislokācijai laikā un telpā. Noteikumu mērķis ir sakārtot savvaļas dzīvnieku piebarošanu, vienlaikus samazinot postījumu ražojošajām lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarēm. Pārdomāts piebarošanas vietu izvietojums ir priekšnosacījums arī ceļu satiksmes negadījumu, kuros iesaistīti savvaļas dzīvnieki, skaita mazināšanai.

Noteikumi izstrādāti, ņemot vērā savvaļas sugu medijamo dzīvnieku fizioloģiju un uzvedības (barošanās) paradumus, esošo savvaļas barības bāzi, faktiski fiksēto pārnadžu postījumu apjomu un raksturu, kā arī Valsts meža dienesta uzturēto informāciju par medību resursu dinamiku un sastādītajiem postījumu aktiem.

JAUNIE NOTEIKUMI

Noteikumi nosaka kārtību, kādā pieļaujama savvaļā dzīvojošo medijamo dzīvnieku piebarošana, un gadījumus, kad tā pieļaujama.

Savvaļā dzīvojošo medijamo dzīvnieku piebarošana (turpmāk – piebarošana) ir barības izvietošana speciāli ierīkotās barotavās vai uz zemes, uzglabāšana vai audzēšana savvaļas dzīvniekiem pieejamās vietās šo noteikumu 4.punktā minētajos gadījumos.

Piebarošanu reglamentē šie noteikumi, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kā arī citi normatīvie akti dabas aizsardzības jomā, kuros noteikti ierobežojumi savvaļas dzīvnieku piebarošanai.

Dzīvnieku piebarošana pieļaujama gadījumos, kad nepieciešams apzināti ietekmēt dzīvnieku uzvedību, pārvietošanos vai uzturēšanos noteiktās vietās ar mērķi mazināt postījumu lauksaimniecībai, mežsaimniecībai, infrastruktūras un dabas aizsardzības objektiem, kā arī populāciju veselības stāvokļa uzlabošanai vai dzīvnieku skaita regulēšanai.

Piebarošanas vietu (barotavu) izvietošana veicama saskaņā ar šiem noteikumiem un rakstisku zemes īpašnieka vai

Speciāli ierīkota barotava meža dzīvnieku piebarošanai

tiesiskā valdītāja piekrišanu.

Bez saskaņošanas ar zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju barotavas aizliegts izvietot:

- ♦ vietās, kur to izveidošana var traucēt vai ierobežot meliorācijas sistēmu darbību, zemes apstrādi, tehnikas pārvietošanos, infrastruktūras objektu uzturēšanu vai ugunsapsardzības funkciju veikšanu;

- ♦ tuvāk par 100 m no priežu, egļu un bērzu jaunaudzēm, kas nav sasniegušas 5 m augstumu, un apšu jaunaudzēm, kas nav sasniegušas 10 m augstumu, kā arī šajās audzēs;

- ♦ tuvāk par 250 m no lauksaimniecības kultūrām.

Barotavas aizliegts ierīkot:

- ♦ tuvāk par 250 m no galvenajiem autoceļiem;

- ♦ tuvāk par 250 m no medību iecirkņa robežām bez saskaņošanas ar piegulošo platību medību tiesību lietotāju;

- ♦ pilsētu administratīvajās teritorijās un tuvāk par 500 m no tām.

Ja konstatēti objektīvi apstākļi vai nevar rast citu pieņemamu risinājumu sabiedrības drošības un šo noteikumu 4.punktā minēto mērķu sasniegšanai, dzīvnieku piebarošana, neievērojot šo noteikumu 7.3. apakšpunktā minēto aizliegumu, ir pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos, ar ikreizēju Medību koordinācijas komisijas atļauju, kurā ir ietverts objektīvs pamatojums.

Piebarošana saskaņā ar 4. punktā minēto ir pieļaujama gadījumos, kad izmantotā barība un tās pasniegšanas veids nekaitē dzīvnieku veselībai.

Piebarosim medijamos dzīvniekus saskaņā ar noteikumos minētajiem nosacījumiem, lai medību tiesību lietotājiem nebūtu pārmetumu no meža un lauksaimniecības zemju apsaimniekotāju puses!

Juris Šaiters,

MKPC medību saimniecības vecākais speciālists

Mednieki mācās pareizi paņemt paraugus

Meža konsultāciju pakalpojumu centra Rēzeknes nodaļa sadarbībā ar Pārtikas un veterinārā dienesta (PVD) speciālistiem organizēja mācības medniekiem „Savvaļas dzīvnieku slimības, medījuma gaļas higiēna un pārtikas drošība.” Kurša mērķis bija apgūt zināšanas par savvaļas dzīvnieku slimībām, medījuma gaļas higiēnas un pārtikas drošības prasībām.

Mācības notika 3 grupās, kopumā tās beidza 57 mednieki. Interese no mednieku puses bija negaidīti liela. Praktiskās nodarbības notika sadarbībā ar mednieku klubiem „Me-

žabrāļi”, „Loči” un „Silagaiļš”. Mednieki bija parūpējušies, lai kurša dalībniekiem būtu uzskates materiāls. Interesi par nomedītā dzīvnieka dirāšanu un īpaši orgānu apskati izrādīja gan grupas dalībnieki, gan arī medību kluba biedri. Jaunajiem medniekiem tika iedoti visi instrumenti, un tie ķērās pie darba. Protams, vecākā gadāģājuma mednieki palīdzēja ar padomu.

Mednieki atzinīgi novērtēja iegūtās zināšanas un saprata, ka līdz šim medijot nav zinājuši, kā pareizi paņemt paraugus trihinelozes noteikšanai. Pateicoties PVD speciālistiem,

klausītājiem bija iespēja redzēt trihinelozes nematodes mikroskopā.

Arī šogad plānotam turpināt aizsākto apmācību prog-

rammu. Interesentiem lūgums sekot līdz informācijai mūsu mājas lapā www.mkpc.llkc.lv.

Jolanta Latišenko,

Rēzeknes nodaļas vadītāja

Milēt – tas nozīmē pazīt!

◀ (Turpinājums no 13.lpp)

GADA DZĪVNIKS – PELĒKAIS VILKS

Par Latvijas gada dzīvnieku ir izvēlēts pelēkais vilks jeb latīniski – *Canis lupus*. Laikam nav Latvijas meža faunā cita tik pretrunīgi vērtēta dzīvnieka kā vilks. Kādi tik epiteti nav tam veltīti – no „meža sanitāra”, kas veicina dabisko atlasu, izmedijot slimos un kropļos dzīvniekus, līdz „aukstasinīgam slepkavam”, kas nodara būtisku kaitējumu ne vien medību saimniecībai, bet nereti arī lopkopībai.

Pēc statistikas datiem Latvijā esot līdz pat 1000 šo īpatņu, bet zinātnāji lēš, ka, beidzoties medību sezonai, to neesot vairāk par 200–300, tātad nemaz

tik daudz. Attēlos vilku redzējuši esam visi, bet vai dabā to prastu atšķirt no liela suņa? Vilkam ir augstāks skausta apvidus, isāks purns un plataka piere, acis izvietotas vairāk uz

sāniem un novietotas ieslīpi. Arī asti vilks necel augstāk par muguras līniju.

Vilka kucēni dzimst aprīli un maijā, vidēji 5–6 vienā metienā. Ne visi no tiem, protams, izaug – līdz gada vecumam dažādu iemeslu dēļ aiziet bojā līdz 65 % kucēnu. Kamēr bērni mazi, t.i., līdz septembrim, vilku ģimene pārsvarā dzīvo uz vietas, bet ziemas mēnešos gan tie klejo pat visai lielos attālumos. Vilki dzīvo baros, ko parasti veido vienas ģimenes locekļi – vecāku pāris un jaunie dzīvnieki līdz 2 gadu vecumam. Katram baram ir sava teritorija, no 30 līdz pat 1000 km² liela, un to viņi regulāri iezīmē un aizsargā no kaimiņu bariem. Medī vilki galvenokārt krēslas stundās un naktī. Pētnieki, kas rūpīgi iepazīnuši vilku uzvedību, apliecina, ka tie ir ļoti gudri un inteligenti dzīvnieki, un vilku barā iedibinātā kārtība ir ne vien stingra, bet arī loģiska.

GADA PUTNS – PUPUĶIS

Savukārt gada putns šogad ir Latvijas apstākļiem it kā pilnīgi neraksturīgais eksotiskais skaistulis – pupuķis (*Upupa epops*), tautā saukts arī par bada dzeguzi. Tāds apzīmējums varēja rasties tādēļ, ka pupuķi pamatā dzīvo nabadzīgos pie-

jūras mežos, kur augsne ir liesa, un no zemnieku viedokļa nekas pārtikā vērtīgs neizaug, tikai tāda „bada maize”. Latvija atrodas tuvu pupuķu izplatības areāla galējai ziemeļu robežai, un pie mums tie sastopami visai reti – pēc dažādiem avotiem, 100–300 ligzdojošu pāru, turklāt to skaitam ir tendence samazināties.

Pupuķis ir vidēja izmēra putns, nedaudz mazāks par kovārni. Pupuķi var viegli atpazīt, pirmkārt, pēc krāšņā cekula, ko veido rūsganas spalvas ar melniem galiem. Kad putns satraucies (nobijies no ienaidnieka vai tieši otrādi – ieraudzījis garšīgu vaboli), cekuls sacelšas uz augšu, bet pārējā laikā tas ir pieglausts.

Vairošanās periodā pupuķa tēviņš ieņem teritoriju un aicina pie sevis mātīti. Pāris ir uzticīgs visas pārošanās sezonas garumā, bet ne ilgāk.

Ligzdu pupuķis būvē koka dobumā, nereti arī ēku sienās. Mātīte izdēj apmēram 7–8 olas, kuras perē viena pati. Pērkšana ilgst 15–18 dienas. Kamēr mātīte sēž uz olām, tēviņš viņu baro. Mātīte ligzdu nepa-

met vēl līdz pat 14 dienām pēc putnēnu izšķīšanās. Ligzda ir samērā labi aizsargāta, jo gan mamma, gan bērni izdala smirdīgu šķidrums, kas ož pēc pūstošas gaļas. Šī smaka atbaida plēsējus un parazītus. Mazie putnēni nebūt nav gluži bezpalīdzīgi. Jau no 6 dienu vecuma tie spēj ar ekskrementiem apšļākt ienaidnieku, ja tas mēģina ielīst ligzdā, cenšas tam ieknābt un sit ar spārnieniem. Turklāt tie šņāc kā čūskas!

Mūsu zemes daba ir ļoti bagāta un interesanta, bet, diemžēl, mēs, ierindas cilvēki, par to zinām gaužām maz. Piekritiet, milēt pa īstam varam tikai to, ko pazīstam.

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļas vadītāja vietniece

SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63022264 mkip@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļas

Nodaļa	Biroji	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Cēsu nodaļa	Cēsu birojs	Laila Šestakovska	28323647
	Siguldas birojs	Laila Šestakovska	28323647
Dienvidkurzemes nodaļa	Liepājas birojs	Uldis Šēnbergs	63491241, 29285111
	Saldus birojs	Alda Velvere	63824065, 20222041
Dienvidlatgales nodaļa	Krāslavas birojs	Jānis Dzalts	65620019, 26459513
Limbažu nodaļa	Limbažu birojs	Jānis Zvaigzne	64022679, 28307178
Ludzas nodaļa	Ludzas birojs	Ludvigs Karvelis	65722009, 29411165
Madonas nodaļa	Madonas birojs	Mairita Bondare	64822528, 28381176
Preiļu nodaļa	Preiļu birojs	Astrīda Rudzīte	65381781, 26410476
Rēzeknes nodaļa	Rēzeknes birojs	Jolanta Latišenko	28692818
Rīgas reģionālā nodaļa	Iecavas birojs	Agris Kauliņš	26498315
Sēlijas nodaļa	Jēkabpils birojs	Jānis Sēlis	26465432
	Aizkraukles birojs	Jekaterina Blaua	65122579, 26534704
Zemgales nodaļa	Jelgavas birojs	Sergejs Repņikovs	29283108
	Dobeles birojs	Sergejs Repņikovs	29283108
Ziemeļaustrumu nodaļa	Gulbenes birojs	Linda Vladimirova	64474022, 26314426
	Balvu birojs	Linda Vladimirova	26314426
Ziemeļkurzemes nodaļa	Kuldīgas birojs	Valdis Usne	26438175
	Talsu birojs	Valdis Usne	26438175
Ziemeļvidzemes nodaļa	Valmieras birojs	Andris Vīrs	64250210, 26108426
Apmācību centrs «Pakalnieši»		Danuta Kiopa	26141853

Čiekura NĀKAMJĀ NUMURĀ

- ◆ Kāds ES atbalsts gaidāms mežsaimniecībai
- ◆ Arī vasarā var mācīties
- ◆ Izstrādāti jauni „Medību noteikumi”

Izdevumu iespēšanai sagatavoja SARMĪTE GRUNDŠTEĪNE, MKPC Informācijas un apmācību daļas vadītāja
Tālr. 63050477, mob. 29133563, ciekurs@mkpc.llkc.lv
Maksliniece – D. Brinkmane
Druka – SIA Microdot

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63050450

mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Čiekurs izdots Valsts Lauku tīkla pasākumu ietvaros

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPĀ INVESTĒ LAUKU APVIDOS

